

Dopuštenja za zahvate u zaštićenim područjima i nadzor čuvara prirode nad zahvatima provedenim bez ishoda dopuštenja

Hren, Josip

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:587111>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
STUDIJSKI CENTAR ZA JAVNU UPRAVU I JAVNE FINACIJE
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ JAVNA UPRAVA

Josip Hren

**Dopuštenja za zahvate u zaštićenim područjima i provođenje nadzora čuvara prirode
nad zahvatima provedenima bez ishodenog dopuštenja**

Završni rad

Mentorica: prof. dr. sc. Lana Ofak

Zagreb, travanj 2024.

Izjava o izvornosti

Ja, Josip Hren, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristio drugim izvorima osim onih navedenih u radu.

JOSIP HREN

Ime i prezime v. r.

Sažetak

U radu se analizira upravni postupak izdavanja dopuštenja za zahvate u zaštićenim područjima i opisuju njegove manjkavosti. Daje se pregled ovlasti i zadaća čuvara prirode u zaštićenim područjima, a posebno se analizira postupanje u nadzoru nad zahvatima provedenima bez ishodenog dopuštenja u određenim zaštićenim područjima. Zaključno se daju smjernice za postupanje čuvara prirode, kao i prijedlozi za sadržajno i normativno poboljšanje samog upravnog postupka izdavanja dopuštenja u Zakonu o zaštiti prirode.

Ključne riječi: zaštićeno područje, dopuštenje, upravni postupak, rok važenja rješenja, čuvari prirode, neposredni nadzor, zahvati izvedeni bez ishodenog dopuštenja

Permits for projects in protected areas and supervision of unauthorized projects by nature guards

Summary

The paper analyzes the administrative procedure for issuing permits for projects in protected areas and describes its shortcomings. The article outlines the responsibilities and authorities of nature guards in protected areas, including the process for monitoring unauthorized activities in specific protected zones. In conclusion, guidelines are provided for the conduct of nature guards, along with recommendations for substantive and normative improvement of the administrative procedure for issuing permits in the Nature Protection Act.

Key words: protected area, permit, administrative procedure, validity period of the decision, nature guards, immediate supervision, unauthorized projects

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Općenito o zaštićenim područjima i upravljanju njima.....	2
2.1. Što su zaštićena područja?	2
2.2. Proglašavanje zaštićenih područja	2
2.3. Upravljanje zaštićenim područjima	4
3. Nadzor nad provedbom zahvata u zaštićenim područjima	5
3.1. Inspekcijski nadzor (inspekcija zaštite prirode)	5
3.2. Građevinska inspekcija.....	6
3.3. Komunalno redarstvo	7
3.4. Neposredni nadzor - čuvari prirode	9
3.4.1. Ovlasti i zadaće čuvara prirode iz Zakona o zaštiti prirode i Pravilnika o načinu rada i postupanja čuvara prirode	10
3.4.2. Ovlasti i zadaće čuvara prirode iz drugih zakona.....	11
3.4.3. Usporedba ovlasti čuvara prirode i inspektora zaštite prirode	14
3.4.4. Problemi u provođenju neposrednog nadzora	17
4. Dopuštenja za zahvate u zaštićenim područjima	21
4.1. Općenito o dopuštenjima za zahvate u zaštićenim područjima u ranijim Zakonima o zaštiti prirode	21
4.2. Zahvati za koje je potrebno ishoditi dopuštenje i tijela nadležna za izdavanje dopuštenja	21
4.3. Pretpostavke izdavanja dopuštenja, sadržaj dopuštenja i rok na koji se dopuštenje izdaje	28
4.4. Manjkavosti upravnog postupka izdavanja dopuštenja.....	29
5. Analiza postupanja čuvara prirode i drugih tijela u nadzoru nad zahvatima za koje nije ishodoeno dopuštenje	32
5.1. Postupanja čuvara prirode	33
5.1.1. Nalozi za obustavljanje radova do ishodaenja dopuštenja	33
5.1.2. Izvješća/zapisnici o obavljenom nadzoru	34
5.1.3. Nalozi za uspostavljanje prijašnjeg stanja.....	34
5.1.4. Dostavljanje drugim tijelima na postupanje	35
5.1.5. Optužni prijedlozi	36
5.2. Postupanja sudova, inspekcije i komunalnog redarstva	36
6. Zaključak.....	39

1. Uvod

Republika Hrvatska prepoznata je u Europi i šire po svojim prirodnim ljepotama koje su i jedna od osnova razvoja turizma, glavnog zamašnjaka hrvatskog gospodarstva.

Upravo zbog svojih prirodnih ljepota i vrijednosti određena područja se zaštićuju na temelju Zakona o zaštiti prirode. Tim područjima upravljaju javne ustanove osnovane u svrhu upravljanja. Neposredni nadzor nad tim područjima provode čuvari prirode koji su službenici navedenih javnih ustanova.

Jedan od osnovnih postupaka zaštite tih područja je izdavanje dopuštenja za zahvate u njima. Dopuštenja izdaju nadležna tijela ovisno o kategoriji zaštićenog područja u kojem se zahvat ima provesti, ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode ili upravno tijelo županije nadležno za te poslove.

Zbog atraktivnosti zaštićenih područja, posebno onih bliže obali, često dolazi do provođenja zahvata bez ishodenog dopuštenja. Zbog učestalosti takvih slučajeva nameće se pretpostavka da su postupanja čuvara prirode u nadzoru takvih zahvata neučinkovita, ali i da sam postupak izdavanja dopuštenja sadrži određene manjkavosti. U ovom radu analiziraju se, na temelju prikupljenih podataka, postupanja čuvara prirode u takvim slučajevima.

O učinkovitom postupanju čuvara prirode i drugih nadležnih tijela ovisi koliko će se osobe ubuduće upuštati u provođenje zahvata bez prethodno ishodenog dopuštenja, ali i sam izgled i vrijednosti zaštićenog područja.

Cilj ovog rada je analizirati manjkavosti postupka izdavanja dopuštenja za zahvate u zaštićenim područjima i postupanja čuvara prirode u nadzoru nad zahvatima provedenima bez ishodenog dopuštenja. U tom pogledu prvo će se objasniti što su zaštićena područja, kako se proglašavaju i kako se njima upravlja (poglavlje 2). Zatim će se dati pregled tijela koja obavljaju nadzor nad zahvatima u zaštićenom području, s posebnim osvrtom na ovlasti čuvara prirode iz nekoliko zakona, a usporedit će se njihove ovlasti s ovlastima inspektora zaštite prirode i navesti prepoznati problemi u provođenju neposrednog nadzora (poglavlje 3.). Potom će se dati popis zahvata za koji je potrebno ishoditi dopuštenje i razmotriti pretpostavke, sadržaj i rok izdavanja dopuštenja, kao i uočene manjkavosti toga postupka (poglavlje 4.). Na kraju će se analizirati

postupanja čuvara prirode i drugih tijela u nadzoru nad zahvatima koji su provedeni bez ishodenog dopuštenja (poglavlje 5.)

2. Općenito o zaštićenim područjima i upravljanju njima

2.1. Što su zaštićena područja?

Prema Zakonu o zaštiti prirode¹ pod zaštićene dijelove prirode, pored zaštićenih vrsta, zaštićenih minerala i fosila, spadaju i zaštićena područja.

Zakon o zaštiti prirode definira zaštićeno područje kao geografski jasno određen prostor koji je namijenjen zaštiti prirode i kojim se upravlja radi dugoročnog očuvanja prirode i pratećih usluga ekološkog sustava.

Zaštićena područja dijele se u devet kategorija (od najstrože prema najblažoj): strogi rezervat, nacionalni park, posebni rezervat, park prirode, regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz, park-šuma i spomenik parkovne arhitekture.

Na temelju Zakona o zaštiti prirode zaštićeno je 410 područja na ukupno 8.300,8 km² što čini 7.41 % ukupnog (kopnenog i morskog) teritorija Republike Hrvatske².

Zaštićena područja se raspoređuju u razrede državnog značenja (strogi rezervat, nacionalni park, posebni rezervat i park prirode) i lokalnog značenja (spomenik prirode, značajni krajobraz, park-šuma, regionalni park i spomenik parkovne arhitekture).

2.2. Proglašavanje zaštićenih područja

Što se tiče proglašavanja, zaštićena područja razlikuju se po vrsti akta kojim se proglašavaju i po tijelu koje taj akt donosi. Tako nacionalni park i park prirode proglašava Hrvatski sabor zakonom, dok stroge i posebne rezervate proglašava Vlada Republike Hrvatske uredbom. Regionalni park, značajni krajobraz, spomenik prirode, park-šumu i spomenik

¹ Zakon o zaštiti prirode, Narodne novine, broj 80/2013, 15/2018, 14/2019, 127/2019.

² Bioportal.hr, 17. travnja 2024. godine; zaštićena područja prekrivaju 13.58% kopna i svega 1.11 % mora Republike Hrvatske

parkovne arhitekture proglašava predstavničko tijelo nadležne jedinice područne (regionalne) samouprave.

Ukoliko se područje koje se predlaže zaštititi nalazi na području dvije ili više jedinica područne (regionalne) samouprave, na temelju njihovog zajedničkog prijedloga akt o proglašenju donosi Vlada Republike Hrvatske uredbom.

Treba napomenuti i kako proglašavanje nije dopušteno unutar prostora koji je posebnim propisima definiran kao područje od posebnog interesa za obranu.

Za razliku od zaštićenih područja, sva područja ekološke mreže Natura 2000 proglašava Vlada Republike Hrvatske uredbom.

Prema Zakonu o zaštiti prirode prijedlog akta o proglašavanju zaštićenog područja³ temelji se na: izjavi tijela koje donosi akt o proglašenju o osiguranim sredstvima za provođenje postupka proglašenja i upravljanje zaštićenim područjem, stručnoj podlozi kojom se utvrđuju vrijednosti i obilježja područja koje se predlaže zaštititi i način upravljanja tim područjem te geodetskoj podlozi. Geodetskom podlogom se prostorno određuje područje koje se predlaže zaštititi i upis posebnog pravnog režima („zaštićeno područje“) u katastar i zemljišnu knjigu.

Stručna podloga sadrži ocjenu stanja područja koje se zaštićuje, kao i detaljni opis njegovih obilježja i vrijednosti, posljedice koje će donošenjem akta o proglašenju proisteći, posebno s obzirom na vlasnička prava i zatečene gospodarske djelatnosti te ocjenu i izvore potrebnih sredstava za provođenje akta o proglašenju. Izrađuje ju ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode.

O postupku proglašenja izvješćuje se javnost putem javnog uvida u predloženi akt o proglašenju i stručnu podlogu s kartografskim prikazima.

Nadležni područni ured za katastar evidentira posebni pravni režim i po službenoj dužnosti dostavlja nadležnom zemljišnoknjižnom sudu popis čestica radi upisa zabilješke posebnog pravnog režima u zemljišnim knjigama.

³ Akt o proglašavanju zaštićenog područja sadrži: naziv i kategoriju zaštićenog područja, opis granice zaštićenog područja, kartografski prikaz zaštićenog područja s naznakom mjerila kartografskog prikaza te geodetsku podlogu za upis pravnog režima u katastar i zemljišnu knjigu. Akt o proglašavanju zaštićenih područja državnog značaja objavljuje se u Narodnim novinama, a ostalih zaštićenih područja u službenom glasilu jedinica područne (regionalne) samouprave i u Narodnim novinama.

2.3. Upravljanje zaštićenim područjima

Zaštićenim područjima upravljaju javne ustanove. Javne ustanove za upravljanje nacionalnim parkom i parkom prirode osniva Republika Hrvatska uredbom Vlade, dok one za upravljanje ostalim zaštićenim područjima osnivaju predstavnička tijela županija, odnosno Grada Zagreba, odlukom.

Javne ustanove obavljaju djelatnost zaštite, održavanja i promicanja zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, nadziru provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravljaju te sudjeluju u prikupljanju podataka u svrhu praćenja stanja očuvanosti prirode. Navedenu djelatnost javne ustanove obavljaju kao javnu službu.

Javne ustanove mogu obavljati i druge djelatnosti utvrđene aktom o osnivanju i statutom, koje služe obavljanju djelatnosti koju obavljaju kao javnu službu.

Danas je u Republici Hrvatskom osnovano ukupno 45 javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim područjima: 19 javnih ustanova koje upravljaju nacionalnim parkovima i parkovima prirode te 21 tzv. „županijska“ javna ustanova. Pred osnivanjem je i javna ustanova za upravljanje Parkom prirode Dinara koji je proglašen Zakonom o proglašenju Parka prirode Dinara 2021. godine⁴.

Također, postoji i pet ustanova osnovanih od jedinica lokalne samouprave. Iako važeći Zakon o zaštiti prirode ne omogućava jedinicama lokalne samouprave da osnivaju javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima, ovih pet ustanova je osnovano ranije.

Arboretumom Trsteno (u kategoriji spomenika parkovne arhitekture) upravlja Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.

Osim zaštićenim područjima, javne ustanove upravljaju i područjima ekološke mreže Natura 2000, kao i speleološkim objektima na području svoje nadležnosti.

⁴ Zakon o proglašenju Parka prirode „Dinara“, Narodne novine, broj 14/2021.

3. Nadzor nad provedbom zahvata u zaštićenim područjima

3.1. Inspekcijski nadzor (inspekcija zaštite prirode)

Inspekcijski nadzor nad primjenom Zakona o zaštiti prirode i propisa donesenih na temelju tog zakona, pa tako i nad primjenom dopuštenja za zahvate u zaštićenim područjima, obavljaju inspektori Državnog inspektorata Republike Hrvatske: viši inspektor zaštite prirode – specijalista, viši inspektor zaštite prirode i inspektor zaštite prirode. Navedeni inspektori provode nadzor sukladno godišnjem i mjesečnom planu rada inspekcije zaštite prirode.

Inspektor nije dužan najaviti nadziranoj osobi početak inspekcijskog nadzora, osim ako ocijeni da je takva obavijest potrebna u svrhu obavljanja nadzora. Inspektor samostalno vodi postupak, obavlja radnje i poduzima mjere za koje je ovlašten⁵.

U provedbi inspekcijskog nadzora inspektor rješenjem, između ostalog, zahtijeva uspostavu prijašnjeg stanja, naređuje hitne mjere radi sprječavanja ili smanjivanja štete nastale zbog obavljanja radova, djelatnosti i radnji ili daljnjeg sprječavanja nastanka štete, traži determinaciju, uzorkovanje i vještačenje od ovlaštenih osoba s ciljem utvrđivanja uzroka oštećenja zaštićenog dijela prirode radi utvrđivanja visine štete, zabranjuje obavljanje djelatnosti, radnji i radova koji nisu u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i propisima donesenih na temelju toga zakona.

⁵ Sukladno Zakonu o zaštiti prirode u provedbi inspekcijskog nadzora inspektor je ovlašten:

- pregledati zaštićeni dio prirode, područje ekološke mreže te ostale dijelove prirode,
- zatražiti osobne podatke od nadzirane osobe i osoba nazočnih nadzoru (osobnu iskaznicu, OIB, putovnicu ili druge osobne dokumente), na temelju kojih može provjeriti identitet istih,
- pregledati zgrade i objekte poslovnih, stambenih i drugih prostora, sredstva rada, alate, vozila i druga prijevozna sredstva, poslovnu dokumentaciju (poslovne knjige, registre, dokumente, ugovore, isprave i dr. poslovnu dokumentaciju koja omogućuje uvid u poslovanje nadzirane osobe) te dijelove prirode na kojima se obavlja inspekcijski nadzor,
- zatražiti od nadzirane osobe u postupku da osigura uvjete za neometano obavljanje inspekcijskog nadzora,
- uzimati izvještaje od nadzirane osobe ili zakonskog predstavnika nadzirane osobe ili opunomoćenika nadzirane osobe, radi pribavljanja dokaza o činjenicama koje se ne mogu izravno utvrditi, kao i od drugih osoba nazočnih inspekcijskom nadzoru,
- preslikati, odnosno privremeno oduzeti dokumentaciju nadzirane osobe, koja je potrebna za daljnje vođenje inspekcijskog postupka,
- zatražiti pisano od nadzirane osobe točne i potpune podatke te dokumentaciju potrebnu u inspekcijskom nadzoru,
- utvrđivati činjenično stanje na vizualni način (fotografiranje, snimanje kamerom, videozapis i sl.).

U provedbi inspekcijskog nadzora inspektor, između ostalog, nadzire provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode te drugih akata izdanih na temelju Zakona o zaštiti prirode (ovdje svakako spadaju dopuštenja za zahvate u zaštićenim područjima koja sadržavaju uvjete zaštite prirode).

Ako inspektor u inspekcijskom nadzoru utvrdi nedostatke ili nepravilnosti kojima se krše odredbe Zakona o zaštiti prirode ili koje mogu prouzročiti štetne posljedice za prirodu, rješenjem nalaže stranki otklanjanje nedostataka ili nepravilnosti, odnosno obustavu aktivnosti koje mogu prouzročiti te štetne posljedice⁶.

Radi sprječavanja nastanka neotklonjivih posljedica za prirodu, odnosno radi naređivanja hitnih zaštitnih mjera, inspektor može donijeti rješenje u usmenom obliku.

Ako inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora utvrdi da je počinjen prekršaj propisan Zakonom o zaštiti prirode, dužan je izdati prekršajni nalog prema Prekršajnom zakonu⁷, odnosno podnijeti optužni prijedlog nadležnom prekršajnom sudu.

Prema Zakonu o Državnom inspektoratu⁸, to tijelo obavlja inspekcijske poslove i u području zaštite prirode. Inspekcijski poslovi u području zaštite prirode podrazumijevaju obavljanje inspekcijskog nadzora provedbe zakona i drugih propisa kojima se, između ostalog, nadzire provođenje uvjeta zaštite prirode za zahvate za koje je prema posebnim propisima iz područja prostornog uređenja i/ili gradnje potrebno ishoditi akt za građenje, kao i provođenje uvjeta zaštite prirode iz dopuštenja izdanih za zahvate u zaštićenim područjima.

Istim je zakonom uređeno izvršenje rješenja putem treće osobe. Tako je propisano da se rješenje kojim se naređuje uklanjanje građevine, odnosno njezina dijela, izvršava putem treće osobe⁹.

3.2. Građevinska inspekcija

Prema Zakonu o državnom inspektoratu inspekcijske poslove nadzora građenja, provedbe stručnog nadzora građenja, održavanja i uporabe građevina obavlja građevinska inspekcija¹⁰.

⁶ Ako inspektor u inspekcijskom nadzoru utvrdi da su nedostaci, nepravilnosti ili određene aktivnosti prouzročile štetne posljedice za prirodu, rješenjem naređuje uspostavu prijašnjeg stanja, odnosno zabranjuje daljnje aktivnosti i naređuje mjere za uklanjanje štetnih posljedica.

⁷ Prekršajni zakon, Narodne novine, broj 107/2007, 39/2013, 157/2013, 110/2015, 70/2017, 118/2018, 114/2022.

⁸ Zakon o Državnom inspektoratu, Narodne novine, broj 115/2018, 117/2021, 67/2023, 155/2023.

⁹ Rok u kojem je izvršenik obavezan postupiti po tom rješenju ne može biti kraći od devedeset dana niti duži od sto dvadeset dana. Prije pristupanja izvršenju tog rješenja putem treće osobe izvršenika se na izvršenje prisiljava izricanjem tri novčane kazne.

¹⁰ Ti poslovi podrazumijevaju obavljanje inspekcijskog nadzora provedbe zakona i drugih propisa kojima se uređuje: građenje građevina, uporaba građevina i održavanje građevina, provedba stručnog nadzora građenja za

Važno je istaknuti da ti poslovi, kako je propisano, ne podrazumijevaju obavljanje inspekcijaskog¹¹ nadzora građevina čije građenje prema posebnom propisu nadziru druge inspekcije, upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te nadzorne službe javnih ustanova. Dakle, ovim se zakonom propisuje da građevinski inspektori ne obavljaju poslove inspekcijaskog nadzora građevina čije građenje prema posebnom propisu nadziru čuvari prirode javnih ustanova (i komunalno redarstvo kao upravno tijelo jedinice lokalne samouprave). Osim što se koristi naziv „nadzorne službe“ umjesto „čuvari prirode“, ili barem „čuvarske službe“, ovakvim izričajem se pogrešno implicira da čuvari prirode obavljaju „inspekcijaski nadzor građevina“. Zbog ovakvog nejasnog izričaja građevinska inspekcija, ali i inspekcija zaštite prirode, često odriče svoju nadležnost u nadzoru građevina unutar zaštićenih područja.

3.3. Komunalno redarstvo

Zakon o građevinskoj inspekciji¹² propisuje da nadzor građenja i provedbe zahvata u prostoru koji nisu građenje provodi upravno tijelo jedinice lokalne samouprave nadležno za poslove komunalnog gospodarstva, odnosno jedinstveni upravni odjel na čijem se području gradi, odnosno provodi zahvat, da to tijelo obavlja nadzor u vezi s građenjem i izvođenjem radova koji se prema posebnom propisu kojim se uređuje gradnja grade/izvode na temelju rješenja koje se donosi na temelju propisa kojima se uređuje komunalno gospodarstvo i bez građevinske dozvole, glavnog projekta, odnosno drugog akta. Nejasno je na koji drugi akt se misli, da li je to drugi akt iz posebnog propisa kojima se uređuje gradnja ili taj drugi akt može biti i dopuštenje za zahvate u zaštićenim područjima koje se izdaje na temelju Zakona o zaštiti prirode. Navedeno tijelo obavlja poslove nadzora u vezi s uklanjanjem ruševina zgrada, provedbom zahvata u prostoru koji nisu građenje, osim rudarskih radova, kao i provedbom odluke o privremenoj zabrani izvođenja radova. Zakon o građevinskoj inspekciji propisuje i da način rada upravnih tijela i komunalnih redara u vezi s provedbom toga zakona propisuje ministar nalogom¹³. Tim nalogom propisuje se način rada upravnog tijela nadležnog za

koje je potreban akt za građenje, kao i građevina, odnosno izvođenja radova, koje se grade odnosno izvode bez građevinske dozvole, poduzimanje mjera u slučajevima nezakonitog građenja, uključujući i poslove izvršenja inspekcijaskih rješenja putem treće osobe te obavljanje i drugih inspekcijaskih poslova sukladno posebnom zakonu.

¹¹ pogrešno se implicira da nadzorne službe javnih ustanova inače obavljaju poslove inspekcijaskog nadzora građevina

¹² Zakon o građevinskoj inspekciji, Narodne novine, broj 153/2013.

¹³ Nalog o novčanim kaznama koje izriču komunalni redari, Narodne novine, broj 23/2018.

poslove komunalnog gospodarstva ili jedinstvenog upravnog odjela i komunalnih redara u izricanju novčanih kazni na temelju Zakona o građevinskoj inspekciji, a kojima se izvršenici prisiljavaju na izvršenje rješenja komunalnih redara.

Prema ovom zakonu u provedbi nadzora komunalni redar ima pravo i obvezu, među ostalim, strankama narediti:

- uklanjanje: ruševine zgrade, građevine, zahvata u prostoru koji nije građenje,
- usklađivanje provedbe zahvata u prostoru koji nije građenje,
- privremenu obustavu izvođenja radova i
- dovršenje vanjskog izgleda zgrade.

Na službenim stranicama Općine Tisno¹⁴ pronađena su rješenja kojima se na temelju Zakona o građevinskoj inspekciji uklanjaju zahvati u prostoru koji nisu građenje, po službenoj dužnosti, i to četiri kamp kućice i dizalica.

Prema Zakonu o komunalnom gospodarstvu¹⁵ komunalno gospodarstvo obuhvaća i održavanje komunalnog reda na području jedinice lokalne samouprave. Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave donosi odluku o komunalnom redu kojom, među ostalim, propisuje građenje građevina koje se prema posebnim propisima grade bez građevinske dozvole i glavnog projekta te održavanje reda na tim površinama, mjere za provođenje te odluke kao što su mjere za održavanje komunalnog reda koje poduzima komunalni redar, obveze pravnih i fizičkih osoba i prekršajne odredbe. Poslove provedbe odluke o komunalnom redu obavlja upravno tijelo jedinice lokalne samouprave. To upravno tijelo u provedbi odluke o komunalnom redu obavlja, među ostalim, poslove dopuštanja i određivanja uvjeta za građenje građevina koje se prema posebnim propisima grade bez građevinske dozvole i glavnog projekta te poslove nadzora nad provedbom odluke o komunalnom redu. Navedene poslove nadzora provode komunalni redari koji su službenici tog tijela. Dakle, komunalni redari imaju ovlasti obavljanja nadzora propisane ovim zakonom, odlukom o komunalnom redu i Zakonom o građevinskoj inspekciji.

¹⁴ [tisno.hr/stranice/uklanjanje-zahvata-u-prostoru-koji-nisu-gra-enje/43.html](https://www.tisno.hr/stranice/uklanjanje-zahvata-u-prostoru-koji-nisu-gra-enje/43.html)

¹⁵ Zakon o komunalnom gospodarstvu, Narodne novine, broj 68/2018, 110/2018, 32/2020.

U provedbi nadzora nad provedbom odluke o komunalnom redu komunalni redar ima pravo i obvezu rješenjem ili na drugi propisani način narediti osobama mjere za održavanje komunalnog reda propisane tom odlukom, odnosno druge mjere propisane zakonom. Optužni prijedlog za prekršaj propisan ovim zakonom ili odlukom o komunalnom redu, koji u nadzoru utvrdi komunalni redar, podnosi upravno tijelo.

Od devet jedinica lokalne samouprave na zaštićenim područjima za koja su zatraženi podaci o postupanju čuvara prirode, čak šest nije donijelo odluku o komunalnom redu¹⁶.

Odlukom o komunalnom redu¹⁷ Grada Rovinja propisano je što komunalni redari posebno nadziru¹⁸ i nisu navedeni zahvati u zaštićenom području za koje se izdaju dopuštenja.

3.4. Neposredni nadzor - čuvari prirode

Čuvari prirode su službenici javnih ustanova za upravljanje zaštićenim područjima, dakle javni službenici, koji obavljaju neposredni nadzor u zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže. Svoj posao obavljaju u posebnoj unutarnjoj ustrojstvenoj jedinici javne ustanove na čelu koje se nalazi glavni čuvar prirode.

Opći uvjeti za prijam u službu glavnog čuvara prirode i čuvara prirode su zdravstvena sposobnost za obavljanje poslova i hrvatsko državljanstvo, a osim tih uvjeta, pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu javne ustanove mogu se propisati i posebni uvjeti za prijam u službu.

Zakonom o zaštiti prirode propisano je koje se osobe mogu imenovati za glavnog čuvara prirode¹⁹, a koje za čuvara prirode²⁰. Također, propisane su i zapreke²¹ za prijam u službu glavnog čuvara prirode i čuvara prirode.

¹⁶ Vidi poglavlje 4.

¹⁷ Odluka o komunalnom redu, Službeni glasnik Grada Rovinja-Rovigno broj 8b/2019, 2/2020.

¹⁸ „uređenje naselja (uređenje živica, zidova i ograda, održavanje javne rasvjete, urbane komunalne opreme), održavanje čistoće i čuvanje javnih i zelenih površina (čišćenje javnih i zelenih površina, odlaganje građevinskog i otpadnog građevinskog materijala, plakatiranje/oglašavanje i podjela promidžbenog materijala, ostavljanje olupina i tehnički neispravnih vozila-neregistrirana, parkiranje vozila na javnim zelenim površinama i sl.), korištenje javnih površina (postava naprava i prodaja na javnim površinama – kiosci, štandovi, pultovi i dr., ugostiteljske terase, postava skela, privremenih gradilišta, prekopi javnih površina, ostali oblici privremenog korištenja javnih površina)“

¹⁹ „osoba koja ima najmanje završen preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij u trajanju od najmanje tri godine iz prirodnih, biotehničkih, biomedicinskih, tehničkih ili društvenih područja, s najmanje tri godine radnog iskustva u struci, te ima položen stručni ispit“

²⁰ „osoba koja ima najmanje srednju školsku spremu ili srednju stručnu spremu, s najmanje jednom godinom radnog iskustva te ima položen stručni ispit“

²¹ Zapreke postoje za osobe protiv kojih se vodi kazneni postupak ili koje su osuđene za kazneno djelo protiv života i tijela, slobode i prava čovjeka i građanina, Republike Hrvatske, vrijednosti zaštićenih međunarodnim

Čuvare prirode imenuje upravno vijeće javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem na temelju provedenog javnog natječaja. Čuvari prirode svoj identitet dokazuju značkom i službenom iskaznicom. Za vrijeme obavljanja službe nose službenu odoru, znak čuvara prirode i znak javne ustanove čiji su službenici²². Čuvari prirode polažu stručni ispit.

3.4.1. Ovlasti i zadaće čuvara prirode iz Zakona o zaštiti prirode i Pravilnika o načinu rada i postupanja čuvara prirode

Prema Zakonu o zaštiti prirode, u provedbi nadzora, ako zatekne osobu u zaštićenom području ili području ekološke mreže da obavlja radnje za koje je propisana prekršajna odgovornost odredbama članka 226. do 233. toga zakona i na temelju njega donesenih propisa, čuvar prirode ima pravo i obvezu:

- provjeriti identitet osobe,
- davati upozorenja i zapovijedi,
- prikupiti podatke i obavijesti,
- pregledati osobu, prtljagu, prijevozno sredstvo ili plovilo,
- privremeno ograničiti kretanje na određenom području,
- osigurati mjesto događaja i
- naplatiti novčanu kaznu, štetu i učinjene troškove od prekršitelja uz izdavanje potvrde.

Način rada i postupanja glavnog čuvara prirode i čuvara prirode te korištenja navedenih sedam ovlasti propisani su Pravilnikom o načinu rada i postupanja čuvara prirode²³.

Nadalje, propisano je da čuvar prirode ima pravo i obvezu²⁴:

- privremeno oduzeti protupravno prisvojeni dio živog ili neživog svijeta koji pripada zaštićenom području, kao i sredstva kojima je izvršeno protupravno prisvajanje,

pravom, spolne slobode i spolnog ćudoređa, braka, obitelji i mladeži, imovine, sigurnosti platnog prometa i poslovanja, pravosuđa, vjerodostojnosti isprava, javnog reda ili službene dužnosti, osim ako je nastupila rehabilitacija prema posebnom zakonu, kojima je prestala služba zbog teške povrede službene dužnosti, u razdoblju od četiri godine od prestanka službe te kojima je prestala služba zbog toga što nisu zadovoljile na probnom radu, u razdoblju od četiri godine od prestanka službe.

²² Na službenim vozilima i plovilima koja koriste ističe se znak čuvara prirode i natpis: »ČUVARI PRIRODE«.

²³ Pravilnik o načinu rada i postupanja čuvara prirode, Narodne novine, broj 35/2021.

²⁴ više o pravima i obvezama čuvara prirode: Pavliček, J., Milivojević, L., (2014.), Kriminalistička metodologija u funkciji zaštite prirode i okoliša, Kriminalistička metodologija i praksa, Vol. 1. No. 1/2014, str. 55 – 80.

- zatražiti uspostavu prijašnjeg stanja, odnosno narediti mjere za sprječavanje i uklanjanje štetnih posljedica,
- izreći upravnu mjeru,
- podnijeti kaznenu prijavu i
- pokrenuti prekršajni postupak podnošenjem optužnog prijedloga²⁵.

Na način korištenja ovih pet ovlasti primjenjuju se odredbe posebnih propisa.

Uz poslove neposredne zaštite, sukladno Zakonu o zaštiti prirode čuvari prirode obavljaju i poslove čuvanja i promicanja zaštićenog područja i područja ekološke mreže, a osobito: planiranje, organiziranje i izvođenje poučnih šetnji, ekološku poduku posjetitelja i lokalnog stanovništva, skrb o sigurnosti posjetitelja i poduzimanju radnji spašavanja, motrenje i praćenje stanja biljnih i životinjskih vrsta, vrsta gljiva te drugih vrijednosti zaštićenog područja i područja ekološke mreže.

Zbog neupoznatosti građana s propisima koji reguliraju određeno ponašanje u zaštićenom području, do lakše provedbe zakonskih odredbi mogla bi dovesti mjera obavještanja građana o javnim ovlastima čuvara prirode kroz medije, pomoću letaka koji bi se dijelili na ulazu u zaštićeno područje ili na informativnim točkama, što bi imalo preventivno-informativnu ulogu²⁶.

3.4.2. Ovlasti i zadaće čuvara prirode iz drugih zakona

Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama²⁷ propisuje da, u svrhu održavanja reda na pomorskom dobru, na prijedlog ravnatelja javne ustanove osnovane za upravljanje zaštićenim područjem koje obuhvaća pomorsko dobro, upravno vijeće te javne ustanove donosi odluku o pomorskom redu unutar zaštićenog područja²⁸. Te su se odluke dužne pridržavati sve osobe na

²⁵ Prekršajni postupak može se voditi isključivo na temelju optužnog prijedloga kojeg je podnio čuvar prirode kao jedan od ovlaštenih tužitelja prema Prekršajnom zakonu (kao službenik javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima koja je pravna osoba s javnim ovlastima).

²⁶ Pavliček, J., Milivojević, L., (2014.), Kriminalistička metodologija u funkciji zaštite prirode i okoliša, Kriminalistička metodologija i praksa, Vol. 1. No. 1/2014, str. 63.

²⁷ Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama, Narodne novine, broj 83/2023.

²⁸ Prema Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama odlukom o redu na pomorskom dobru propisuje se način uređenja i korištenja pomorskog dobra u općoj upotrebi za gospodarske i druge svrhe, građenje građevina koje se prema posebnim propisima grade bez građevinske dozvole i glavnog projekta te održavanje reda na pomorskom dobru u općoj upotrebi, održavanje čistoće i čuvanje površina pomorskog dobra u općoj upotrebi,

pomorskom dobru u općoj upotrebi. Propisuje i da poslove provedbe reda na pomorskom dobru unutar zaštićenog područja obavlja čuvarska služba. Dakle, čuvarska služba obavlja poslove nadzora nad provedbom odluke o redu na pomorskom dobru, kao i druge poslove određene odlukom o redu na pomorskom dobru unutar zaštićenog područja. Čuvari prirode imaju ovlasti obavljanja nadzora²⁹ propisane ovim zakonom i odlukom o redu na pomorskom dobru.

U provedbi nadzora nad provedbom odluke o redu na pomorskom dobru čuvar prirode ima na temelju ovoga zakona nešto šire ovlasti u odnosu na Zakon o zaštiti prirode, pa je tako ovlašten:

1. zatražiti i pregledati isprave³⁰ na temelju kojih može utvrditi identitet stranke ili zakonskog zastupnika stranke, kao i drugih osoba nazočnih prilikom nadzora,
2. uzimati izjave od odgovornih osoba radi pribavljanja dokaza o činjenicama koje se ne mogu izravno utvrditi, kao i od drugih osoba nazočnih prilikom nadzora,
3. zatražiti pisanim putem od stranke točne i potpune podatke i dokumentaciju potrebnu u nadzoru,
4. prikupljati dokaze i utvrđivati činjenično stanje na vizualni i drugi odgovarajući način³¹ te
5. obavljati i druge radnje u svrhu provedbe nadzora.

U provedbi ovoga nadzora čuvar prirode ima pravo i obvezu rješenjem ili na drugi propisani način narediti fizičkim i pravnim osobama mjere za održavanje reda propisane odlukom o redu na pomorskom dobru.

Ovaj zakon, za razliku od Zakona o zaštiti prirode, jasno propisuje da optužni prijedlog za prekršaj propisan ovim zakonom ili odlukom o redu na pomorskom dobru koji u nadzoru utvrdi čuvar prirode podnosi ravnatelj javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem.

osiguranje nesmetanog prolaska duž pomorskog dobra, kao i mjere za provođenje mjera za održavanje reda na pomorskom dobru koje poduzima čuvar prirode, obveze pravnih i fizičkih osoba i prekršajne odredbe.

²⁹ Prema Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama čuvar prirode stječe i gubi ovlaštenje za obavljanje poslova nadzora pomorskog dobra u općoj upotrebi na temelju rješenja koje donosi Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture. Rješenje kojim čuvar prirode stječe ovlaštenje za obavljanje poslova nadzora pomorskog dobra u općoj upotrebi navedeno ministarstvo donosi na zahtjev ravnatelja javne ustanove za zaštićene dijelove prirode. Stručno osposobljavanje čuvara prirode za obavljanje poslova nadzora pomorskog dobra u općoj upotrebi organizira i provodi navedeno ministarstvo, koje i izdaje potvrdu o uspješno završenom stručnom osposobljavanju kojom se dokazuje osposobljenost čuvara prirode za obavljanje poslova nadzora pomorskog dobra u općoj upotrebi. Javna ustanova koja upravlja zaštićenim područjem dužna je imati barem jednog čuvara prirode osposobljenog za poslove nadzora pomorskog dobra u općoj upotrebi.

³⁰ osobna iskaznica, putovnica, izvod iz sudskog registra i sl.

³¹ fotografiranjem, snimanjem kamerom, videozapisom i sl.

Također, uređuje pokretanje upravnog postupka zbog povrede odluke o redu na pomorskom dobru, pa tako propisuje da je čuvar prirode, kada utvrdi povredu propisa čije izvršenje je ovlašten nadzirati, obavezan po službenoj dužnosti pokrenuti upravni postupak i narediti odgovarajuće mjere u skladu s odlukom o redu na pomorskom dobru.

Ovaj zakon uređuje i naređivanje mjera za održavanje reda na pomorskom dobru propisanih odlukom o redu na pomorskom od strane čuvara prirode³². Osim navedenog, propisuje da čuvar prirode obavlja poslove nadzora pomorskog dobra kao javnu ovlast i da je ovlašten provesti izvršenje rješenja koje donese.

Na kraju, ovaj zakon propisuje obvezu javnoj ustanovi koja upravlja zaštićenim područjem da jedanput mjesečno izvrši nadzor pomorskog dobra na svom području radi utvrđenja nezakonitoga građenja ili drugog oštećenja pomorskog dobra, a i po svakoj prijavi bilo koje osobe te ako utvrdi nezakonite radnje, kao i da tome obavijesti nadležno tijelo (nadležne inspekcije, lučku kapetaniju i dr.).

Zakon o morskom ribarstvu³³ propisuje da inspekcijski nadzor nad provedbom odredbi toga zakona i propisa donesenih na temelju njega obavljaju, među ostalima, i čuvari prirode u zaštićenim područjima. Propisuje da neposredni nadzor nad provedbom toga zakona i propisa donesenih na temelju njega u dijelovima mora koji su zaštićeni u kategorijama nacionalnog parka, posebnog rezervata i parka prirode provode ovlaštene osobe – čuvari prirode. Oni su u provođenju nadzora nad obavljanjem športskog i rekreacijskog ribolova ovlaštteni fotografirati ili snimiti osobe, pregledati, fotografirati ili snimiti alate, plovila, objekte, poslovne prostorije i druge prostorije i prostore, luke, proizvode, uređaje, opremu plovila, sredstva rada, vozila, poslovne knjige, registre, dokumente, ugovore, isprave i drugu poslovnu dokumentaciju koja omogućuje uvid u poslovanje pravne i fizičke osobe.

I prema ovom zakonu čuvari prirode su ovlaštteni u postupku nadzora zatražiti i pregledati isprave na temelju kojih se može utvrditi identitet osobe, a osoba koja podliježe nadzoru i osoba zatečena na mjestu nadzora dužna je na zahtjev čuvara prirode dati mu takvu ispravu na uvid. Nadalje, propisuje i da u provedbi nadzora čuvari prirode mogu koristiti

³² Naređuje ih rješenjem osobi koja je povrijedila odluku odnosno osobi koja je obvezna otkloniti utvrđenu povredu, a ako se ta osoba ne može utvrditi, rješenje se donosi protiv nepoznate osobe.

³³ Zakon o morskom ribarstvu, Narodne novine, broj 62/2017, 130/2017, 14/2019, 30/2023, 14/2024.

tehničke uređaje, uključujući snimke s besposadnih zrakoplova te da obavljaju nadzor bez prethodne najave.

Propisuje četiri osnovne ovlasti³⁴ čuvara prirode, a i da čuvar prirode može privremeno oduzeti proizvode ribarstva, ribolovne alate i opremu te druge predmete kojima je počinjen prekršaj. Također, propisuje da čuvar prirode može staviti plombu na prijevozno sredstvo i/ili spremnik s ciljem naknadne kontrole u određinom objektu. Plombu može staviti na ulov, plovilo, alat, opremu, objekt te prijevozno sredstvo i/ili spremnik.

Na kraju, Zakon o slatkovodnom ribarstvu³⁵ propisuje da neposredni nadzor nad provedbom odredbi toga zakona i propisa donesenih na temelju njega obavljaju, među ostalima i čuvari prirode javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim dijelovima prirode, u dijelu koji se odnosi na zaštićena područja i ekološku mrežu. Isti zakon propisuje i da čuvari prirode moraju biti stručno osposobljeni za provedbu toga neposrednog nadzora te da stručno osposobljavanje provodi ministarstvo nadležno za slatkovodni ribolov.

3.4.3. Usporedba ovlasti čuvara prirode i inspektora zaštite prirode

U tablici 1. dan je prikaz ovlasti čuvara prirode i inspektora zaštite prirode iz Zakona o zaštiti prirode i Zakona o državnom inspektoratu. Može se zaključiti da je niz ovlasti podudaran, ali i da postoje neke specifične ovlasti čuvara prirode (npr. naplatiti novčanu kaznu, štetu i učinjene troškove od prekršitelja uz izdavanje potvrde ili davati upozorenja i zapovijedi) i inspektora zaštite prirode (npr. narediti hitne mjere radi sprječavanja ili smanjivanja štete ili zatražiti determinaciju, uzorkovanje i vještačenje od ovlaštenih osoba). Također, kod nekih podudarnih ovlasti inspektori zaštite prirode imaju veće i određenije ovlasti od čuvara prirode.

³⁴ Ovlasti su:

- utvrditi udovoljava li fizička ili pravna osoba djelomično ili u potpunosti uvjetima propisanim tim zakonom ili propisima donesenim na temelju njega
- podnijeti nadležnom tijelu prijavu zbog kaznenog djela ili optužni prijedlog
- izdati prekršajni nalog ili obvezni prekršajni nalog
- naplatiti novčanu kaznu na mjestu počinjenja prekršaja.

³⁵ Zakon o slatkovodnom ribarstvu, Narodne novine, broj 63/2019.

Tablica 1. Usporedba ovlasti čuvara prirode i inspektora zaštite prirode u provedbi nadzora (izvor: Zakon o zaštiti prirode i Zakon o državnom inspektoratu)

Ovlasti čuvara prirode u provedbi nadzora	Ovlasti inspektora zaštite prirode u provedbi inspekcijskog nadzora
Podudarne ovlasti	
provjeriti identitet osobe	zatražiti osobne podatke od nadzirane osobe i osoba nazočnih nadzoru (osobnu iskaznicu, OIB, putovnicu ili druge osobne dokumente), na temelju kojih može provjeriti identitet istih
pregledati osobu, prtljagu, prijevozno sredstvo ili plovilo	pregledati zgrade i objekte poslovnih, stambenih i drugih prostora, sredstva rada, alate, vozila i druga prijevozna sredstva, poslovnu dokumentaciju (poslovne knjige, registre, dokumente, ugovore, isprave i dr. poslovnu dokumentaciju koja omogućuje uvid u poslovanje nadzirane osobe) te dijelove prirode na kojima se obavlja inspekcijski nadzor
prikupiti podatke i obavijesti	utvrđivati činjenično stanje na vizualni način (fotografiranje, snimanje kamerom, videozapis i sl.), uzimati izjave od nadzirane osobe ili zakonskog predstavnika nadzirane osobe ili opunomoćenika nadzirane osobe, radi pribavljanja dokaza o činjenicama koje se ne mogu izravno utvrditi, kao i od drugih osoba nazočnih inspekcijskom nadzoru, preslikati, odnosno privremeno oduzeti dokumentaciju nadzirane osobe, koja je potrebna za daljnje vođenje inspekcijskog postupka, zatražiti pisano od nadzirane osobe točne i potpune podatke te

	dokumentaciju potrebnu u inspekcijskom nadzoru
zatražiti uspostavu prijašnjeg stanja, odnosno narediti mjere za sprječavanje i uklanjanje štetnih posljedica	rješenjem zatražiti uspostavu prijašnjeg stanja, odnosno zabraniti daljnje aktivnosti i narediti mjere za uklanjanje štetnih posljedica, rješenjem naložiti stranci otklanjanje nedostataka ili nepravilnosti kojima se krše odredbe Zakona o zaštiti prirode, odnosno obustavu aktivnosti koje mogu prouzročiti štetne posljedice za prirodu
privremeno oduzeti protupravno prisvojeni dio živog ili neživog svijeta koji pripada zaštićenom području, kao i sredstva kojima je izvršeno protupravno prisvajanje	nadziranim osobama privremeno oduzeti: <ul style="list-style-type: none"> • predmete kojima je počinjeno kazneno djelo ili prekršaj predviđen ovim Zakonom, • dio prirode i odrediti njegovu pohranu, odnosno čuvanje
pokrenuti prekršajni postupak podnošenjem optužnog prijedloga	izdati prekršajni nalog prema posebnom zakonu, odnosno podnijeti optužni prijedlog nadležnom prekršajnom sudu
podnijeti kaznenu prijavu	podnijeti kaznenu prijavu nadležnom državnom odvjetništvu
izreći upravnu mjeru	ako je Zakonom o državnom inspektoratu, drugim zakonom ili propisima Europske unije propisano da se u slučaju utvrđene nezakonitosti izriče određena upravna mjera, dužan je rješenjem izreći tu mjeru
Specifične ovlasti i ostale ovlasti	
davati upozorenja i zapovijedi privremeno ograničiti kretanje na određenom području	rješenjem narediti hitne mjere radi sprječavanja ili smanjivanja štete nastale zbog obavljanja radova,

<p>osigurati mjesto događaja</p> <p>naplatiti novčanu kaznu, štetu i učinjene troškove od prekršitelja uz izdavanje potvrde</p>	<p>djelatnosti i radnji ili daljnjeg sprječavanja nastanka štete</p> <p>rješenjem zatražiti determinaciju, uzorkovanje i vještačenje od ovlaštenih osoba, s ciljem determinacije vrste, odnosno utvrđivanja uzroka oštećenja zaštićenog dijela prirode ili oboljenja i uginuća jedinke radi utvrđivanja visine štete na vrsti ili drugom dijelu prirode</p> <p>rješenjem zabraniti obavljanje djelatnosti, radnji i radova koji nisu u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i propisima donesenim na temelju tog zakona</p> <p>obavljati i druge radnje sa svrhom inspekcijskog nadzora</p> <p>zatražiti od nadzirane osobe u postupku da osigura uvjete za neometano obavljanje inspekcijskog nadzora</p> <p>pregledati zaštićeni dio prirode, područje ekološke mreže te ostale dijelove prirode</p>
---	---

3.4.4. Problemi u provođenju neposrednog nadzora

Iz odredbe članka 209. stavka 1. Zakona o zaštiti prirode „U provedbi nadzora, ako zatekne osobu u zaštićenom području ili području ekološke mreže da obavlja radnje za koje je propisana prekršajna odgovornost odredbama članaka 226. do 233. ovoga Zakona i na temelju njega donesenih propisa, glavni čuvar prirode i čuvar prirode ima pravo i obvezu...“ proizlaze

problemi postupanja čuvara prirode. Naime, iz formulacije „ako zatekne“ proizlazi da čuvar prirode, kako bi koristio svoje ovlasti, mora zateći osobu u zaštićenom području (ili području ekološke mreže) u obavljanju radnje za koju je propisana prekršajna odgovornost odredbama članaka 226. do 233. toga Zakona i na temelju njega donesenih propisa. U praksi se osoba koja obavlja takve radnje može sakriti ili pritajiti ako uoči ili joj bude dojavljeno da čuvar prirode dolazi. Drugim riječima, čuvar prirode mora biti prisutan kada osoba obavlja te radnje, a ne kada ih ne obavlja odnosno kada ih je već obavila. Formulacija „na temelju njega donesenih propisa“ je, barem zasada, izlišna, jer niti jedan podzakonski propis Zakona o zaštiti prirode ne sadrži prekršajne odredbe. Isto tako, izlišna je, barem zasada, formulacija „ili području ekološke mreže“, jer se prekršajna odgovornost propisana odredbama članaka 226. do 233. zakona ne odnosi na obavljanje radnji u području ekološke mreže, već samo na obavljanje radnji u zaštićenom području.

Što se tiče vođenja upravnog postupka, budući da čuvari prirode, kao javni službenici, nemaju obvezu polaganja državnog stručnog ispita, pa samim time ne mogu postupati u upravnom postupku kao službene osobe, tj. ne mogu voditi postupak i rješavati o upravnim stvarima, primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku³⁶ prema kojima rješenje u upravnom postupku u tim slučajevima donosi čelnik tijela, tj. ravnatelj javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima. Drugim riječima, ukoliko ravnatelj ne želi (su)potpisati rješenje koje je sastavio čuvar prirode, rješenje se ne može donijeti, a čuvar prirode nikako nije samostalan u postupanju što bi bilo poželjno.

Za razliku od ovlasti čuvara prirode u provedbi nadzora pomorskog dobra u zaštićenom području, propisanih Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama, u kojem se izričito navodi da u provedbi nadzora nad provedbom odluke o redu na pomorskom dobru čuvar prirode ima pravo i obvezu rješenjem ili na drugi propisani način narediti fizičkim i pravnim osobama mjere za održavanje reda propisane odlukom o redu na pomorskom dobru, da optužni prijedlog za prekršaj propisan tim zakonom ili odlukom o redu na pomorskom dobru koji u nadzoru utvrdi čuvar prirode podnosi ovlaštena osoba ili ravnatelj javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjem te da optužni prijedlog za prekršaj propisan tim zakonom ili odlukom o redu na pomorskom dobru koji u nadzoru utvrdi čuvar prirode podnosi ravnatelj javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem, takve ovlasti nisu ili nisu izričito i dostatno propisane u Zakonu o zaštiti prirode.

³⁶ Zakon o općem upravnom postupku, Narodne novine, broj 47/2009, 110/2021.

Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama jasno je određena i obveza čuvara prirode da, kada utvrdi povredu propisa čije izvršenje je ovlašten nadzirati, po službenoj dužnosti pokrene upravni postupak i naređuje odgovarajuće mjere u skladu s odlukom o redu na pomorskom dobru te da mjere za održavanje reda na pomorskom dobru propisane odlukom o redu na pomorskom dobru čuvar prirode naređuje rješenjem osobi koja je povrijedila odluku odnosno osobi koja je obvezna otkloniti utvrđenu povredu, a ako se ta osoba ne može utvrditi, da donosi rješenje protiv nepoznate osobe³⁷.

Dakle, za razliku od „matičnog“ zakona, tj. Zakona o zaštiti prirode, Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama izričito je stavljeno čuvarima prirode u nadležnost pravo i obveza rješenjem ili na drugi propisani način narediti mjere za održavanje reda na pomorskom dobru, obveza pokretanja upravnog postupka kad utvrde povredu propisa čije su izvršenje ovlaštene nadzirati i naređivanja odgovarajućih mjera, naređivanje mjera rješenjem osobi koja je povrijedila odluku o pomorskom redu (ili nepoznatoj osobi), mogućnost donošenja rješenja i bez saslušanja stranke te ovlast provođenja izvršenja rješenja koja donesu. Osim navedenog, izrijekom je određeno da optužni prijedlog za prekršaj koji u nadzoru utvrdi čuvar prirode podnosi ravnatelj ustanove ili ovlaštena osoba.

Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama propisane su i odgovornosti čuvara prirode³⁸, kao i njegove ovlasti³⁹, u provedbi nadzora nad provedbom odluke o redu na pomorskom dobru.

³⁷ Osim toga, propisano je da čuvar prirode, ako utvrdi povredu propisa čije izvršenje je ovlašten nadzirati, može donijeti rješenje i bez saslušanja stranke, a i da je ovlašten provesti izvršenje rješenja koje donese. Propisano je i se protiv upravnih akata koje donosi čuvar prirode može se izjaviti žalba Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture.

³⁸ Odgovornost za:

1. zakonitost svog rada u obavljanju poslova na koja je ovlašten rješenjem MMPI
2. propuštanje poduzimanja mjera ili radnji na koje je ovlašten ovim Zakonom
3. neizvršavanje, nesavjesno, nepravodobno ili nemarno izvršavanje poslova nadzora pomorskog dobra u općoj upotrebi
4. davanje netočnih podataka kojima se utječe na donošenje upravnih i prekršajnih mjera ili drugih odluka tijela državne uprave
5. zlouporabu položaja i prekoračenje ovlasti.

³⁹ Ovlasti su:

1. zatražiti i pregledati isprave (osobna iskaznica, putovnica, izvod iz sudskog registra i sl.) na temelju kojih može utvrditi identitet stranke ili zakonskog zastupnika stranke, kao i drugih osoba nazočnih prilikom nadzora
2. uzimati izjave od odgovornih osoba radi pribavljanja dokaza o činjenicama koje se ne mogu izravno utvrditi, kao i od drugih osoba nazočnih prilikom nadzora
3. zatražiti pisanim putem od stranke točne i potpune podatke i dokumentaciju potrebnu u nadzoru
4. prikupljati dokaze i utvrđivati činjenično stanje na vizualni i drugi odgovarajući način (fotografiranjem, snimanjem kamerom, videozapisom i sl.)
5. obavljati i druge radnje u svrhu provedbe nadzora.

Propisano je i da se protiv upravnih akata koje donosi čuvar prirode može se izjaviti žalba Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture.

Propisana je i dužnost čuvara prirode da na zahtjev Ministarstva mora, prometa i infrastrukture dostavi izvješće o obavljanju poslova nadzora pomorskog dobra iz svoje nadležnosti.

Sve navedeno, nije ili nije dostatno propisano „matičnim“ zakonom za čuvare prirode u obavljanju svojih ovlasti, to jest Zakonom o zaštiti prirode.

Problem je i obavljanje poslova koje temeljem Zakona o zaštiti prirode čuvari prirode obavljaju, a koji nisu poslovi neposredne zaštite. Radi se o poslovima čuvanja i promicanja zaštićenog područja i područja ekološke mreže, poslovima planiranja, organiziranja i izvođenja poučnih šetnji, ekološkoj poduci posjetitelja i lokalnog stanovništva, skrbi o sigurnosti posjetitelja i poduzimanju radnji spašavanja, motrenja i praćenja stanja biljnih i životinjskih vrsta, vrsta gljiva te drugih vrijednosti zaštićenog područja i područja ekološke mreže. Ti se poslovi od strane čuvara prirode obavljaju u sve većem obimu, pa čuvari prirode obavljaju sve manje poslove neposredne zaštite. Osim zakonom navedenih poslova, nerijetko čuvari prirode, po napatku ravnatelja ustanove, obavljaju i poslove uređenja okućnica i dvorišta upravnih i drugih zgrada u zaštićenom području, prodaje i provjere imanja ulaznica za ulazak u zaštićeno područje, poslove oko popravaka vozila/plovila kojih je vlasnik javna ustanova i dr.

Što se tiče samog određivanja zahvata nad kojima se provodi nadzor, ni tu nije sve posve jasno. Naime, čuvar prirode mora dobro poznavati odredbe Pravilnika o jednostavnim i drugim građevinama i radovima, da bi raspoznao one zahvate (odnosno građevine i radove) za koje je potrebno ishoditi dopuštenje na temelju članka 144. Zakona o zaštiti prirode, u izvođenju kojih zatekne osobu koja nije ishodila dopuštenje ili ih izvodi protivno ishodenom dopuštenju ili ne poštuje uvjete zaštite prirode utvrđene dopuštanjem. Osim toga, trebao bi poznavati odredbe odluke o komunalnom redu jedinice lokalne samouprave, ukoliko je ta odluka donesena, da bi raspoznao zahvate čije provođenje nadzire komunalni redar.

4. Dopuštenja za zahvate u zaštićenim područjima

4.1. Općenito o dopuštenjima za zahvate u zaštićenim područjima u ranijim Zakonima o zaštiti prirode

Ranijim Zakonima o zaštiti prirode za zahvate u zaštićenim području izdavana je prethodna suglasnost nadležnog tijela. Zakon o zaštiti prirode iz 1994. godine⁴⁰ propisivao je ishodenje uvjeta zaštite prirode koje je za zahvate u zaštićenom području izdavalo ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode.

Zakon o zaštiti prirode iz 2003. godine⁴¹ prvi puta uvodi postupak izdavanja dopuštenja i navodi da se dopuštenje izdaje rješenjem (dakle, da se radi o upravnom postupku) te da sadrži uvjete zaštite prirode. Tim se zakonom razdvaja nadležnost za izdavanje dopuštenja, pa tako dopuštenje za zahvate i radnje u strogom rezervatu, nacionalnom parku, posebnom rezervatu i spomeniku prirode izdaje ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode, a dopuštenje za zahvate i radnje u parku prirode, regionalnom parku, značajnom krajobrazu, park-šumi i spomeniku parkovne arhitekture izdaje nadležni ured državne uprave⁴². Za primijetiti je da se prema tom zakonu dopuštenje izdavalo, osim za zahvate, i za radnje u zaštićenom području.

4.2. Zahvati za koje je potrebno ishoditi dopuštenje i tijela nadležna za izdavanje dopuštenja

Članak 144. važećeg Zakona o zaštiti prirode⁴³ propisuje da je osoba koja namjerava provoditi zahvat na zaštićenom području, za koji nije potrebno ishoditi akt kojim se odobrava građenje prema posebnom propisu kojim se uređuje gradnja, dužna ishoditi dopuštenje. Dakle, dopuštenje se ne izdaje za zahvate za koje je potrebno ishoditi akt kojim se odobrava građenje

⁴⁰ Zakon o zaštiti prirode, Narodne novine broj 30/1994.

⁴¹ Zakon o zaštiti prirode, Narodne novine broj 162/2003.

⁴² Isti zakon propisivao je da za zahvate i radnje koji se provode na temelju planova gospodarenja u šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, vodnom gospodarstvu i rudarstvu, nije bilo potrebno ishoditi dopuštenje ako su planovi gospodarenja sadržavali uvjete zaštite prirode. Međutim, ako nisu sadržavali, bilo je potrebno dopuštenje ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode.

⁴³ Zakon o zaštiti prirode, Narodne novine, broj 80/2013, 15/2018, 14/2019, 127/2019.

prema posebnom propisu kojim se uređuje gradnja, već za te zahvate, sukladno članku 143. istog zakona, nadležno tijelo⁴⁴ utvrđuje uvjete zaštite prirode i izdaje potvrdu.

U zahvate za koje se izdaje dopuštenje ne spadaju zahvati koji su predviđeni planovima ili programima iz područja šumarstva, lovstva, vodnoga gospodarstva i ribarstva, za koje je proveden postupak ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu⁴⁵.

Nadležno tijelo za izdavanje dopuštenja je ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode za zahvate na području strogog rezervata, nacionalnog parka, posebnog rezervata i parka prirode ili upravno tijelo županije (Grada Zagreba) nadležno za poslove zaštite prirode za zahvate na području spomenika prirode, regionalnog parka, značajnog krajobraza, park-šume i spomenika parkovne arhitekture.

U posebnom propisu kojim se uređuje gradnja, tj. Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima posebno su određeni zahvati (jednostavne i druge građevine te radovi) koji se mogu graditi, odnosno izvoditi, bez građevinske dozvole u skladu s glavnim projektom, kao i oni zahvati (jednostavne i druge građevine te radovi) koji se mogu graditi, odnosno izvoditi bez građevinske dozvole i bez glavnog projekta. To su zahvati za koje se izdaje dopuštenje.

⁴⁴ Nadležno tijelo je:

- ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode za zahvate na području posebnog rezervata i za zahvate na području nacionalnog parka ili parka prirode kojima je nositelj javna ustanova za upravljanje nacionalnim parkom ili parkom prirode,
- javna ustanova za upravljanje nacionalnim parkom ili parkom prirode za zahvate koji se izvode na području nacionalnog parka ili parka prirode, a kojima nije nositelj javna ustanova, te
- upravno tijelo županije (ili Grada Zagreba) nadležno za poslove zaštite prirode za zahvate koji se izvode na području regionalnog parka, spomenika prirode, značajnog krajobraza, park-šume i spomenika parkovne arhitekture.

⁴⁵ osim ako uvjetima zaštite prirode koji su sastavni dio rješenja kojim nadležno tijelo isključuje mogućnost značajnih negativnih utjecaja plana ili programa na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže te utvrđuje da je plan ili program prihvatljiv za ekološku mrežu, odnosno rješenja kojim nadležno tijelo ne može isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja plana ili programa na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže te utvrđuje da je obvezna provedba glavne ocjene prihvatljivosti plana ili programa za ekološku mrežu, nije drukčije utvrđeno; dakle, navedenim dvama rješenjima moguće je utvrditi da je za pojedine zahvate predviđene navedenim planovima ili programima potrebno ishoditi dopuštenje

Tablica 2.: Popis građevina i radova iz Pravilnika o jednostavnim i drugim građevinama i radovima za koje je potrebno ishoditi dopuštenje, izvor: Pravilnik o jednostavnim i drugim građevinama i radovima, Narodne novine, broj 112/2017, 34/2018, 36/2019, 98/2019, 31/2020, 74/2022, 155/2023.

Građevine i radovi iz Pravilnika o jednostavnim i drugim građevinama i radovima (Narodne novine, broj 112/2017, 34/2018, 36/2019, 98/2019, 31/2020, 74/2022 i 155/2023) za koje je potrebno ishoditi dopuštenje na temelju članka 144. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, broj 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, 74/22 i 155/23):
1. Pomoćna građevina koja se gradi na građevnoj čestici postojeće zgrade, odnosno na građevnoj čestici zgrade za koju postoji akt kojim se odobrava građenje, za potrebe te zgrade i to:
a) cisterna za vodu i vodonepropusna septička, odnosno sabirna jama zapremine do 27 m ³
b) vrtna sjenica
c) slobodnostojeća ili sa zgradom konstruktivno povezana nadstrešnica, tlocrtna površine do 20 m ² , izvan tlocrtnih gabarita postojeće zgrade
d) terasa uz postojeću zgradu u razini terena tlocrtna površine do 20 m ²
e) spremnik za smještaj tipskih kontejnera za komunalni otpad
2. Zgrada čuvarske službe tlocrtna površine do 12 m ² u skladu s tipskim projektom za kojega je doneseno rješenje na temelju članka 77. Zakona o gradnji ili tehnička ocjena sukladno posebnom zakonu, na građevnoj čestici ili obuhvatu zahvata u prostoru postojeće građevine ili zahvata u prostoru
3. Ograda visine do 2,2 m mjereno od najnižeg dijela konačno zaravnalog i uređenog terena uz ogradu
4. Ogradni zid visine do 1,6 m i potporni zid visine do 1 m mjereno od najnižeg dijela konačno zaravnalog i uređenog terena uz ogradu odnosno zid do najviše točke ograde odnosno zida
5. Pješačka i biciklistička staza
6. Boćalište
7. Privremena građevine za potrebe građenja građevine odnosno uređenja gradilišta, osim asfaltne baze, separacije agregata, tvornice betona, dalekovoda i transformatorske stanice radi napajanja gradilišta električnom energijom te prijenosnog spremnika za smještaj, čuvanje ili držanje eksplozivnih tvari, osim nadzemnog i podzemnog spremnika goriva zapremine do 5 m ³
8. Privremena građevine za potrebe sajmova i javnih manifestacija, te privremena građevina za prigodnu prodaju na građevnoj čestici trgovačkog centra, s najdužim rokom trajanja do 90 dana
9. Prenosiva autoplina jedinica (tzv. »skid« jedinica) zapremine do 10 m ³ s pratećim građevinama na građevnoj čestici postojeće benzinske postaje, postojećeg trgovačkog centra ili druge postojeće građevine namijenjene maloprodaji u skladu s tipskim projektom za kojega je doneseno rješenje na temelju članka 77. Zakona o gradnji ili tehnička ocjena sukladno posebnom zakonu

10. Skladište boca za ukapljeni naftni plin na građevnoj čestici postojeće benzinske postaje postojećeg trgovačkog centra ili druge postojeće građevine namijenjene maloprodaji
11. Klimatološka postaja, kišomjerna postaja i druga građevina namijenjena mjerenju meteoroloških veličina, ako ovim Pravilnikom nije propisano drukčije
12. Grobnica i spomenik na groblju
13. Spomen-obilježje mjesta masovne grobnice žrtava koje se gradi u skladu s posebnim zakonom
14. Zaklonište od nevremena i niskih temperatura Hrvatske gorske službe spašavanja u planini ili nepristupačnom području
15. Promatračnica, obavijesna ploča oglasne površine do 12 m ² i druga oprema zaštićenih dijelova prirode prema odluci javnih ustanova koje upravljaju tim zaštićenim dijelovima prirode
16. Građevina i oprema namijenjene biljnoj proizvodnji na otvorenom prostoru, kao što je cisterna za vodu zapremine do 27 m ³ , agrometeorološka stanica, vjetrenjača za protumraznu zaštitu poljoprivrednih nasada s pogonskim motorom i spremnikom goriva uz izjavu ovlaštenog inženjera građevinarstva da vjetrenjača ispunjava temeljni zahtjev mehaničke otpornosti i stabilnosti, oprema za dugogodišnje nasade (vinograde, voćnjake, hmeljike, maslinike) i rasadnike ukrasnog bilja te voćnog i vinogradarskog sadnog materijala, što uključuje konstrukciju nasada bez obzira na materijal (stupovi, zatega, žice, podupore) ovisno o uzgojnom obliku, protugradnu mrežu sa potkonstrukcijom i ograđivanje poljoprivrednih površina prozračnom ogradom sa stupovima bez trakastog temeljenja
17. Građevina i oprema namijenjena biljnoj proizvodnji u zatvorenom prostoru s potkonstrukcijom koja se ne temelji i komunikacijskim trakama od betonskih predgotovljenih elemenata i jednostrukim ili dvostrukim pokrovom koji nije krut (plastična folija, mreža i sl.) i to:
a) platenici širine do 6 m, najveće visine u sljemenu 3,5 m bez temelja, poda i komunikacijskih traka
b) platenici širine veće od 6 m i/ili visine u sljemenu veće od 3,5 m s ili bez trakastih temelja ili temelja samaca, s ili bez izvedenog poda s komunikacijskim trakama od betonskih predgotovljenih elemenata u skladu s tipskim projektom za kojega je doneseno rješenje na temelju članka 77. Zakona o gradnji ili tehnička ocjena sukladno posebnom zakonu
18. Građevina i oprema namijenjena držanju stoke i drugih životinja, kao što je:
a) ograda pod naponom struje 24 V (električni pastir) za držanje stoke i druge vrste ograda namijenjene držanju životinja
b) nadstrešnica za sklanjanje stoke, drugih životinja i/ili stočne hrane s prostorom zaklonjenim od vjetra zatvorenim s najviše tri strane
c) pojilo za stoku i druge životinje
d) konstrukcija za držanje košnica pčela
19. Vodonepropusni zimovnik riba tlocrtna površine do 1500 m ² i dubine do 2,5 m, većim dijelom ukopan u tlo na građevnim česticama ili unutar obuhvata zahvata u prostoru postojećeg ribnjaka
20. Čeka, hranilište, solište, mrcilište i gater koji se grade u lovištu

21. Ugljenara izvan građevinskog područja do 4 m promjera i do 4 m visine
22. Reklamni pano i informacijski stup oglasne površine do 12 m ² , a oglasne površine veće od 12 m ² u skladu s tipskim projektom za kojega je doneseno rješenje na temelju članka 77. Zakona o gradnji ili tehnička ocjena sukladno posebnom zakonu, ako ovim Pravilnikom nije propisano drukčije
23. Kiosk i druga građevina gotove konstrukcije tlocrtne površine do 15 m ² u skladu s tipskim projektom za kojega je doneseno rješenje na temelju članka 77. Zakona o gradnji ili tehnička ocjena sukladno posebnom zakonu
24. Nadstrešnica za sklanjanje ljudi u javnom prometu u skladu s tipskim projektom za kojega je doneseno rješenje na temelju članka 77. Zakona o gradnji ili tehnička ocjena sukladno posebnom zakonu
25. Podzemni spremnik za smještaj kontejnera za komunalni otpad tlocrtne površine do 15 m ² i dubine do 3,5 m
26. Spomeničko ili sakralno obilježje tlocrtne površine do 12 m ² i visine do 4 m od razine okolnog tla, a više od 4 m uz izjavu ovlaštenog inženjera građevinarstva da spomeničko, odnosno sakralno obilježje, ispunjava temeljni zahtjev mehaničke otpornosti i stabilnosti
27. Reklamni pano i informacijski stup oglasne površine do 12 m ² , a oglasne površine veće od 12 m ² u skladu s tipskim projektom za kojega je doneseno rješenje na temelju članka 77. Zakona o gradnji ili tehnička ocjena sukladno posebnom zakonu
28. Komunalna oprema (kontejner za komunalni otpad, klupa, koš za otpatke, tenda, jednostavni podesti otvorenih terasa i sl.)
29. Kiosk i druga građevina gotove konstrukcije tlocrtne površine do 15 m ² , u skladu s tipskim projektom za kojega je doneseno rješenje na temelju članka 77. Zakona o gradnji ili tehnička ocjena sukladno posebnom zakonu
30. Reklamni pano oglasne površine do 12 m ² .
Radovi:
1. Održavanja postojeće građevine
2. Održavanja Redovitog održavanja, hitnih popravaka ili nužnih popravaka zajedničkih dijelova i uređaja zgrade ili posebnih dijelova zgrade, propisani posebnim propisom kojim se uređuju pitanja namjene sredstava zajedničke pričuve radi održavanja zgrada u suvlasništvu, kojima se ne utječe na način ispunjavanja temeljnih zahtjeva za građevinu mehaničke otpornosti i stabilnosti ili sigurnosti u slučaju požara
3. Na postojećoj zgradi kojima se:
a) ugrađuje sustav grijanja, sustav hlađenja ili klimatizacije nazivne snage do 30 kW
b) zamjenjuju vanjski i unutarnji prozori i vrata
c) dodaju novi unutarnji prozori, vrata i drugi otvori u nenosivom pregradnom zidu
d) izvode sustavi i instalacije elektroničke komunikacijske mreže (kabelska mreža)

4. Na uređenju građevne čestice postojeće građevine kao što je građenje staze, platoa i stuba oslonjenih cijelom površinom neposredno na tlo s pripadajućim rukohvatima, vrtnog bazena ili ribnjaka dubine do 1 m od razine okolnog tla, otvorenog ognjišta tlocrtne površine do 3 m ² i visine do 3 m od razine okolnog tla, stabilnih dječjih igračaka
5. Na priključku kojim se postojeća građevina, kao i postojeći zahvati u prostoru koji se ne smatraju građenjem, priključuju na infrastrukturne instalacije (električnu mrežu, elektroničku komunikacijsku infrastrukturu i mrežu, vodovod, kanalizaciju, plinski distribucijski sustav srednje i niske tlačne razine, vrelovod, toplovod, parovod i kabelsku televiziju)
6. Na stubama, hodnicima i drugim prostorima na pristupima građevini i unutar građevine te na javnim površinama radi omogućavanja nesmetanog pristupa i kretanja osobama s teškoćama u kretanju ako se time ne narušava funkcija i namjena građevine, ako se ne utječe na ispunjavanje temeljnih zahtjeva za građevinu mehaničke otpornosti i stabilnosti ili sigurnosti u slučaju požara ili zadovoljavanje lokacijskih uvjeta, te na denivelaciji, ugradbi zvučnih semaforskih uređaja i ugradbi taktilnih površina u građevinama i na javno-prometnim površinama
7. Na vodotoku i vodnom dobru, cesti, građevini željezničke infrastrukture, unutarnjem plovnom putu i drugim građevinama, koji su prema posebnom propisu nužni za ispunjavanje obveza tehničkog i gospodarskog održavanja ako tim radovima ne nastaje nova građevina niti se mijenjaju lokacijski uvjeti
8. Na postojećoj električnoj mreži kojima se gradi stupna transformatorska stanica 10(20)/0,4 kV u skladu s tipskim projektom za kojega je doneseno rješenje na temelju članka 77. Zakona o gradnji ili tehnička ocjena sukladno posebnom zakonu
9. Na električnoj mreži kojima se gradi transformatorska stanica 10(20)/0,4 kV u predfabriciranom kućištu u skladu s tipskim projektom za kojega je doneseno rješenje na temelju članka 77. Zakona o gradnji ili tehnička ocjena sukladno posebnom zakonu
10. Na električnoj mreži kojima se gradi transformatorska stanica 10(20)/0,4 kV u predfabriciranom kućištu u skladu s tipskim projektom za kojega je doneseno rješenje na temelju članka 77. Zakona o gradnji ili tehnička ocjena sukladno posebnom zakonu
11. Na građevnoj čestici postojeće benzinske postaje, trgovačkog centra ili druge građevine namijenjene maloprodaji kojima se postavlja paleta s bocama ukapljenog naftnog plina ukupne mase do 4000 kg
12. Na postojećim ribnjacima slatkovodne akvakulture kojima se:
a) izmuljava tabla ribnjaka
b) popravlja erodirana stranica nasipa i kanala ribnjaka
c) obnavlja postojeća ustava i bent
d) nasipava kamenim materijalom tjeme nasipa uz ribnjak koji služi kao pristupni put za opskrbu hranom automatske hranilice

e) postavlja drveno postolje najvećih dimenzija 1,2 m x 5,0 m i automatska hranilica zapremine od 100 litara za hranjenje ribe u ribnjacima
f) grade betonski temelji najvećih dimenzija 2,5 m x 2,5 m i na njih postavlja automatski silos za hranjenje ribe u ribnjacima, zapremine do 12 tona
13. Na postojećoj zgradi koja nema više od tri stana, odnosno tri funkcionalne jedinice ili građevinsku (bruto) površinu koja nije veća od 600 m ² , a kojima se:
a) dodaju, obnavljaju ili zamjenjuju dijelovi zgrade koji su dio omotača grijanog ili hlađenog dijela zgrade ili su dio tehničkog sustava zgrade, kao što su prozirni elementi pročelja, toplinska izolacija podova, zidova, stropova, ravnih, kosih i zaobljenih krovova, pokrova, hidroizolacija, oprema, odnosno postrojenje za grijanje, hlađenje ili ventilaciju, te za automatsko upravljanje, regulaciju i daljinsko praćenje potrošnje energije ili vode, vodovod i kanalizacija, plinske i elektroinstalacije
b) postojeći sustav grijanja i zagrijavanja potrošne tople vode zamjenjuje sustavom koji je riješen iskorištavanjem toplinske energije tla primjenom dizalica topline čiji podzemni izmjenjivači topline ne prelaze na susjedne čestice
c) postavlja sustav sunčanih kolektora u svrhu proizvodnje toplinske energije za potrebe te građevine
14. Uvlačenja novih kabela/zamjena starih kabela elektroničko komunikacijske infrastrukture u kabelskoj kanalizaciji i na stupovima elektroničkih komunikacijskih i drugih infrastrukturnih građevina
15. Na građevinama na kojima se postavlja bežična pristupna točka kratkog dometa (tzv. Mala ćelija) u skladu s Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2020/1070 od 20. srpnja 2020. o određivanju značajki bežičnih pristupnih točaka kratkog dometa u skladu s člankom 57. stavkom 2. Direktive (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija (Tekst značajan za EGP) (SL L 234, 21. 7. 2020.)
16. Na postavljanju uličnih ormara/kabineta elektroničke komunikacijske infrastrukture temeljem suglasnosti vlasnika nekretnine
17. Na građevini elektroničke komunikacijske infrastrukture kojima se vrši zamjena postojeće radijske opreme radi održavanja iste i/ili zamjene postojeće s opremom novije tehnologije, a kojom zamjenom se ne utječe na temeljne i druge zahtjeve za građevinu

4.3. Pretpostavke izdavanja dopuštenja, sadržaj dopuštenja i rok na koji se dopuštenje izdaje

Zakonom o zaštiti prirode propisano je što sadrži zahtjev za izdavanje dopuštenja: opis zahvata ili idejno rješenje, lokaciju zahvata, trajanje i vrijeme izvođenja zahvata, način izvođenja zahvata, podatke o opremi, alatima, strojevima i dr. za izvođenje zahvata. Također, propisano je i što sadrži dopuštenje: uvjete zaštite prirode i rok na koji se izdaje. Propisano je i da je taj rok u pravilu do dvije godine.

Zatim je propisana pretpostavka uz ispunjenje koje nadležno tijelo izdaje dopuštenje - ako utvrdi da namjeravani zahvat neće promijeniti obilježja zbog kojih je područje zaštićeno. Iako zakonom nije izričito propisano, obilježja zbog kojih je neko područje proglašeno zaštićenim trebala bi biti sadržana u aktu o proglašenju tog područja zaštićenim.

Zakon o zaštiti prirode propisuje da je dopuštenje upravni akt. Propisuje i da je podnositelj zahtjeva dužan ishoditi izmjenu dopuštenja u slučaju promjene vremena obavljanja zahvata i/ili u slučaju promjene načina provođenja zahvata, kao i da ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode može u bilo kojem trenutku ukinuti, u cijelosti ili djelomično, dopuštenje u slučaju nepridržavanja njime propisanih uvjeta zaštite prirode ili nastanka nepredviđenih događaja s negativnim učincima na prirodu. Također, propisuje da, nakon što inspektor zaštite prirode rješenjem zabrani provođenje zahvata do ispunjenja uvjeta, a nadzirana osoba ne postupi po tom rješenju, nadležno tijelo po prijedlogu inspektora ukida dopuštenje⁴⁶.

Zakon o općem upravnom postupku⁴⁷ omogućuje da se rješenja nazivaju dopuštenjima. Propisuje sastavne dijelove rješenja i što ti sastavni dijelovi rješenja sadrže. Tako izreka, kao sastavni dio rješenja, sadrži odluku o upravnoj stvari, a kada odluka sadržava rok, uvjet, namet, pridržaj opoziva ili obvezu sklapanja upravnog ugovora, propisuje da to treba biti sadržano u izreci.

⁴⁶ kod nepridržavanja nadzirane osobe uvjeta određenih u dopuštenju zbog čega nadzirana osoba može prouzročiti tešku i neposrednu opasnost za život i zdravlje ljudi ili kažnjivo onečišćenje prirode

⁴⁷ Zakon o općem upravnom postupku, Narodne novine, broj 47/2009, 110/2021.

4.4. Manjkavosti upravnog postupka izdavanja dopuštenja

U odredbama članka 144. Zakona o zaštiti prirode nedovoljno je određeno za koje zahvate se dopuštenje izdaje. Ako se držimo striktno zakonskog izričaja, dopuštenje se izdaje za zahvat na zaštićenom području za koji nije potrebno ishoditi akt kojim se odobrava građenje prema posebnom propisu kojim se uređuje gradnja. Dakle, dopuštenje se izdaje za zahvate za koje je posebnim propisom iz područja gradnje, u ovom slučaju Pravilnikom o jednostavnim i drugim građevinama i radovima, propisano da za njih nije potrebno ishoditi akt kojim se odobrava građenje. Zakon o zaštiti prirode ovime se vezao za podzakonski akt Zakona o gradnji⁴⁸ i u slučaju izmjene i dopune toga podzakonskog akta može se desiti da će biti potrebno mijenjati Zakon o zaštiti prirode, a zakoni se mijenjaju u postupku koji je duži i složeniji od postupka kojim se mijenjaju podzakonski akti.

U članku 2. toga pravilnika taksativno se navode građevine koje se mogu graditi bez građevinske dozvole i glavnog projekta, dakle i građevinski projekt se smatra aktom kojim se odobrava građenje. U te građevine spadaju razne pomoćne građevine, ograde, ogradni i potporni zidovi određene visine, razne privremene građevine, građevine i oprema namijenjena poljoprivrednoj i biljnoj proizvodnji na otvorenom i zatvorenom prostoru, odnosno držanju stoke i drugih životinja, panoi i informacijski stupovi određene površine i druge građevine. Posebno se u istom članku izdvajaju slične građevine koje se mogu graditi bez građevinske dozvole i glavnog projekta, u skladu s odlukom nadležnog tijela jedinice lokalne samouprave prema propisima kojima se uređuje komunalno gospodarstvo, na javnoj površini, kao i one građevine koje se mogu graditi bez građevinske dozvole i glavnog projekta u skladu s ugovorom o zakupu na šumskom zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske.

U članku 3. istog pravilnika navode se radovi koji se mogu izvoditi bez građevinske dozvole i glavnog projekta. Radi se o različitim radovima održavanja postojeće građevine (hitnim ili nužnim popravcima kojima se ne utječe na način ispunjavanja temeljnih zahtjeva za građevinu mehaničke otpornosti i stabilnosti ili sigurnosti u slučaju požara), ugradnje sustava grijanja, sustava hlađenja ili klimatizacije određene nazivne snage, zamjene prozora i vrata, izvođenja sustava i instalacija kableske mreže, uređenja građevinske čestice u vidu građenja staza, platoa i stuba, vrtnog bazena ili ribnjaka određene dubine, priključenja na infrastrukturne instalacije, tehničkog i gospodarskog održavanja na vodotoku i vodnom dobru, cesti, građevini željezničke

⁴⁸ Zakon o gradnji, Narodne novine, broj 153/2013, 20/2017, 39/2019, 125/2019.

infrastrukture, unutarnjem plovnom putu i drugim građevinama, razni radovi na postojećim ribnjacima slatkovodne akvakulture te razni drugi radovi.

Sasvim je sigurno da čuvari prirode ne mogu vršiti nadzor nad svim u tome pravilniku navedenim građevinama i radovima u zaštićenim područjima, a nadzor mnogih je nepotreban (npr. zamjena unutrašnjih vrata i prozora, ugradnja novog sustava grijanja u postojećoj zgradi itd.), zato što ne utječu na obilježja zaštićenog područja, kao i zato što se radi o radovima održavanja, popravaka ili ugradnje na već postojećim građevinama za koje je ishoden akt gradnje.

U praksi se dopuštenja izdaju za razne zahvate koji uopće nisu navedeni u tom pravilniku, kao npr. za radove sječe šume, razne manifestacije u zaštićenim područjima, poljoprivredne radove i dr. S tim u svezi bilo bi potrebno nadopuniti odredbe članka 144. Zakona o zaštiti prirode tako da se propiše da se dopuštenja izdaju i za druge zahvate koji mogu utjecati na obilježja zbog kojih je područje proglašeno zaštićenim, a ne samo za zahvate prema navedenom pravilniku.

Poseban je problem neodređenosti izdaje li se dopuštenje za izvođenje radova izgradnje navedenih građevina ili se dopuštenje izdaje za same građevine, pa samim time zamjenjuje akt gradnje, a što Zakonom o zaštiti prirode nije jasno određeno. Kako je Zakonom o zaštiti prirode propisano da se dopuštenje izdaje, u pravilu, na rok do dvije godine i da je rok sastavni dio dopuštenja, ukoliko bi se dopuštenje izdavalo za zahvat, a tako je propisano, pitanje je što se dešava sa zahvatom nakon proteka te dvije godine (ili proteka drugog roka određenog u dopuštenju). Mora li se zahvat nakon proteka tog roka ukloniti? Ako se prihvati ovo tumačenje, bilo bi nužno propisati trajno čuvanje idejnog rješenja i opisa zahvata od strane nositelja zahvata, kao i od strane nadležnog tijela koje je dopuštenje izdalo.

Ako se pak dopuštenje izdaje za izvođenje radova na zahvatu, rok u trajanju od dvije godine je logičan, ali u Zakonu o zaštiti prirode nije propisano da se dopuštenje izdaje za izvođenje radova. Što u tom slučaju sa zahvatom i uvjetima zaštite prirode iz dopuštenja? Ako se prihvati ovo tumačenje, nejasno je treba li se nositelj zahvata pridržavati uvjeta iz dopuštenja (ispunjavati ih) nakon što rok istekne, tj. je li zahvat dopušten nakon isteka tog roka.

Posebno je problematično kod oba tumačenja ako se nositelj odluči podnijeti zahtjev za nadogradnjom ili izmjenom zahvata (npr. terase, ograde ili sl.), pa zahvat, zbog svojih dimenzija, više ne potpada pod zahvate iz Pravilnika o jednostavnim i drugim građevinama i radovima za koje se izdaje dopuštenje.

Nadležno tijelo izdaje dopuštenje ako, kako propisuje odredba članka 144. Zakona o zaštiti prirode, utvrdi da zahvat neće promijeniti obilježja zbog kojih je područje zaštićeno. U ovoj odredbi svakako nedostaju riječi „uz pridržavanje uvjeta zaštite prirode“, jer ako zahvat neće promijeniti obilježja zbog kojih je područje zaštićeno bez pridržavanja (ispunjavanja) uvjeta zaštite prirode, izlišno je u dopuštenju propisivati uvjete zaštite prirode. Druga mogućnost bila bi da se ovaj članak dopuni odredbom prema kojoj nadležno tijelo može izdati dopuštenje bez uvjeta zaštite prirode ukoliko utvrdi da zahvat neće promijeniti obilježja zbog kojih je područje zaštićeno i bez propisivanja posebnih uvjeta zaštite prirode u dopuštenju.

Dakle, bilo bi pravilnije da se propiše da nadležno tijelo izdaje dopuštenje, ne samo ako utvrdi da namjeravani zahvat neće promijeniti obilježja zbog kojih je područje zaštićeno, već i uz pridržavanje/poštivanje/ispunjavanje uvjeta zaštite prirode, koji su ionako, kao što je propisano, sastavni dio dopuštenja.

Nadalje, pošto mnogi akti o proglašenju ne sadrže jasna obilježja zbog kojih je područje proglašeno zaštićenim⁴⁹, bilo bi uputno propisati i da se zahvat mora provoditi odnosno biti u skladu s namjenom i vrijednostima koje proizlaze iz zakonske definicije kategorije zaštićenog područja. Npr., park prirode definiran je u Zakonu o zaštiti prirode kao „prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima, naglašenim krajobraznim i kulturno-povijesnim vrijednostima“. Isto tako, propisano je da park prirode ima i znanstvenu, kulturnu, odgojno-obrazovnu te rekreativnu namjenu.

Poseban je problem i kada se zahtjev za ishodenjem dopuštenja uputi nakon započetog provođenja ili već provedenog zahvata. Iako Zakon o zaštiti prirode propisuje da je dopuštenje dužna ishoditi osoba koja namjerava provoditi zahvat na zaštićenom području, nerijetko se događa da osoba zatraži dopuštenje nakon što počne provoditi ili potpuno provede zahvat⁵⁰. Postupanja nadležnih tijela (ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode i upravnog tijela županije nadležnog za te poslove) u tim slučajevima su različita, a često odbacuju zahtjev, pozivajući se na članak 41. stavak 2. Zakona o općem upravnom postupku, zbog neispunjenja

⁴⁹ npr. Odluka o proglašenju područja Sutinskih Toplica zaštićenim krajolikom, Skupština općine Zlatar-Bistrica, 6. lipnja 1980., broj »S«-01-1818/1-1980. Zlatar-Bistrica, 18. 6. 1980.

⁵⁰ Postoje i slučajevi kada sami čuvari prirode u nadzoru zateknu osobu da bez dopuštenja provodi zahvat, pa joj nalože ishodenje dopuštenja.

pretpostavki za postupanje po zahtjevu, navodeći da zbog već izvedenog zahvata ne postoje zakonske pretpostavke za pokretanje postupka⁵¹.

Na kraju, budući da je Zakonom o zaštiti prirode propisan i postupak ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu, nije jasno je li potrebno, uz ishodeno dopuštenje, prije izvođenja zahvata na zaštićenom području provesti i postupak ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu⁵² i ishoditi odgovarajuće rješenje. Slijedom toga, bilo bi uputno u dopuštenju navesti da se radi o zahvatu koji ne može imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže i da se može provesti bez prethodnog provođenja posebnog postupka ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu. Ako se pak radi o zahvatu koji može imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, potrebno je navesti da je za takav zahvat obvezno prije njegova provođenja provesti i postupak ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu.

5. Analiza postupanja čuvara prirode i drugih tijela u nadzoru nad zahvatima za koje nije ishodeno dopuštenje

Slijedom dojava i informacija o učestalom provođenju zahvata za koje je prema članku 144. Zakona o zaštiti prirode potrebno ishoditi dopuštenje nadležnog tijela, a za provođenje kojih dopuštenja nisu izdana, u cilju učinkovitijeg postupanja čuvara prirode i onemogućavanja daljeg provođenja takvih zahvata, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja zatražilo je u ožujku 2022. godine popis tih zahvata od četiriju javnih ustanova s podacima⁵³ o lokaciji zahvata, kratkom opisu zahvata, vlasniku/posjedniku zemljišne čestice na kojoj je proveden zahvat ili nositelju zahvata ako je poznat te podacima o postupanjima čuvara prirode (zapisnici, fotografije, dostava drugom tijelu na postupanje, obavijesti o počinjenom prekršaju, optužni prijedlozi, prekršajne prijave, kaznene prijave i dr.), kao i o postupanjima (aktima) drugih tijela ako ih je bilo.

⁵¹ iako Zakon o zaštiti prirode nije propisao da je pretpostavka za provođenje postupka nezapočinjanje provođenja zahvata

⁵² Prema Zakonu o zaštiti prirode ocjena prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu provodi se za zahvat, kao i za svaku izmjenu i/ili dopunu zahvata, koji sam ili s drugim zahvatima može imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže.

⁵³ Za korištenje podataka u ovom radu ishodeno je odobrenje Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja KLASA: 352-02/24-01/61, URBROJ: 517-05-2-24-2 od 2. svibnja 2024. godine.

Kao pomoć u određivanju tih zahvata poslan im je i popis zahvata (prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima) za koje je prema Zakonu o zaštiti prirode potrebno ishoditi dopuštenje, kao i predložak tablice za popunjavanje.

Zahtjev je poslan Javnoj ustanovi Park prirode Vransko jezero (za područje Parka prirode Vransko jezero), Javnoj ustanovi Natura Histrica (za područja Posebnog rezervata Područje Palud-Palu i područje Značajnog krajobraza Rovinjski otoci i priobalno područje), Javnoj ustanovi Priroda (za područje Park šume Područja Čikata) i Javnoj ustanovi Priroda Dubrovačko-neretvanska (za područje Posebnog rezervata - ornitološkog Otoci Mrkan, Bobara i Supetar te za područje Značajnog krajobraza Uvala Vučine).

Pristigli su podaci o ukupno 93 zahvata u nadzoru kojih je postupano od 2017. do 2022. godine: različitim ogradama (drvenim, metalnim, betonskim, kamenim), nadstrešnicama, nasipavanju, betonskim podlogama, ložištima, putevima, sanitarnim čvorovima, kontejnerima, stepenicama, stalama, vikend objektima itd.

5.1. Postupanja čuvara prirode

Od 93 dostavljenih postupanja u devet postupanja čuvari prirode naložili su obustavljanje radova do ishodađenja dopuštenja, u šest postupanja sastavljeni su zapisnici/izvješća o obavljenom nadzoru, a u tri postupanja naložena je uspostava prijašnjeg stanja. U tri postupanja podneseni su optužni prijedlozi, a u čak 66 (71 %) postupanja predmet je proslijeđen na daljnje postupanje drugim tijelima. Preostalih šest postupanja odnosi se na traženje katastarskog plana, traženje lokacijske informacije, traženje ishodađenja dopuštenja i prijave inspekciji.

5.1.1. Nalozi za obustavljanje radova do ishodađenja dopuštenja

Ovakva postupanja čuvara prirode, kao što je i ranije navedeno, posebno su problematična. Naime, umjesto da zapisnički utvrde da je došlo do počinjenja prekršaja propisanog člankom 229. stavkom 1. podstavkom 13. Zakona o zaštiti prirode i zatraže uspostavu prijašnjeg stanja ili pokrenu prekršajni postupak, čuvari prirode nalažu osobi obustavljanje radova do ishodađenja dopuštenja, sami valjda predmnijevajući da će nadležno tijelo izdati dopuštenje. Kao što je također ranije navedeno, nadležna tijela često odbacuju zahtjev za takvim dopuštenjima budući da je Zakonom o zaštiti prirode propisano da je dopuštenje dužna ishoditi osoba koja namjerava provoditi zahvat na zaštićenom području, a ne

osoba koja je započela ili izvela zahvat. Ovakvim postupanjima čuvari prirode samo potiču (i druge) osobe da započnu provoditi zahvate bez ishoda dopuštenja, implicirajući da je zakonito tražiti dopuštenje nakon početka provođenja zahvata.

5.1.2. Izvješća/zapisnici o obavljenom nadzoru

Iako bi trebali sastaviti zapisnik o nadzoru svakog zahvata provedenog bez dopuštenja nadležnog tijela, čuvari prirode su u samo šest (od 93) postupanja sastavili zapisnik o obavljenom nadzoru. Važno je istaknuti da se na temelju zapisnika pokreće prekršajni postupak.

Pod obvezno bi čuvari prirode trebali u svakom nadzoru sačiniti zapisnik i u njemu utvrditi činjenice, subjekte i okolnosti izvođenja zahvata, bez obzira na to tko je nadležan za postupanje. Sačinjavanje zapisnika posebno je važno zbog Prekršajnog zakona⁵⁴ u kojem je propisan sadržaj optužnog prijedloga koji, među ostalim, treba sadržavati vrijeme i mjesto počinjenja prekršaja, sredstvo kojim je počinjen prekršaj te ostale bitne okolnosti za točno određenje prekršaja. Utvrđeno (u zapisniku) vrijeme počinjenja prekršaja je važno zato što od toga vremena prema Prekršajnom zakonu počinje teći zastarni rok za podnošenje optužnog prijedloga.

Sudovi, o čemu će kasnije biti riječi, odbacuju optužne prijedloge koji su glede vremena izvršenja prekršaja manjkavi i nerazumljivi.

5.1.3. Nalozi za uspostavljanje prijašnjeg stanja

U svega tri postupanja čuvari nalažu uspostavu prijašnjeg stanja. Informacije je li nakon toga prijašnje stanje uspostavljeno nisu dostavljene, pa je za pretpostaviti da nije. Ova zakonska ovlast čuvara prirode također je problematična. Naime, za razliku od inspektora i komunalnih redara koji imaju mogućnost prisilnog izvršenja svojih rješenja, Zakonom o zaštiti prirode nije propisana mogućnost uspostave prijašnjeg stanja, što u pravilu znači uklanjanje zahvata, putem treće osobe, a na trošak osobe koja je provela zahvat bez dopuštenja, tj. nije propisano prisilno izvršenje naloga čuvara prirode za uspostavljanje prijašnjeg stanja. U tu bi se svrhu za takve

⁵⁴ Prekršajni zakon, Narodne novine, broj 107/2007, 39/2013, 157/2013, 110/2015, 70/2017, 118/2018, 114/2022.

slučajeve trebalo predvidjeti i sredstva u proračunu/financijskom planu nadležne javne ustanove za provedbu uklanjanja do naplate od počinitelja prekršaja.

5.1.4. Dostavljanje drugim tijelima na postupanje

Ovo je daleko najčešće postupanje čuvara (u čak 71 % slučajeva). Uvjerljivo najviše predmeta dostavljeno je upravnim odjelima jedinica lokalne samouprave nadležnima za komunalno gospodarstvo pozivajući se na članak 2. Zakona o građevinskoj inspekciji⁵⁵ kojim su propisane ovlasti i obveze komunalnih redara, između ostalog i u odnosu na zahvat u prostoru koji nije građenje. Iako je Zakonom o zaštiti prirode propisan prekršaj za provođenje zahvata bez ishodenog dopuštenje ili protivno dopuštenju, odnosno za nepoštivanje uvjeta zaštite prirode utvrđenih u dopuštenju, čuvari prirode prosljeđuju predmet na postupanje komunalnim redarima jedinice lokalne samouprave pozivajući se na navedeni članak Zakona o građevinskoj inspekciji koji propisuje da nadzor građenja i provedbe zahvata u prostoru koji nisu građenje provodi upravno tijelo jedinice lokalne samouprave nadležno za poslove komunalnog gospodarstva, odnosno jedinstveni upravni odjel na čijem se području gradi, odnosno provodi, zahvat u prostoru. Isti zakon propisuje i da to upravno tijelo obavlja nadzor u vezi s građenjem i izvođenjem radova koji se prema posebnom propisu kojim se uređuje gradnja grade, odnosno izvode, na temelju rješenja koje se donosi na temelju propisa kojima se uređuje komunalno gospodarstvo i bez građevinske dozvole, glavnog projekta, odnosno drugog akta⁵⁶. Posebno je problematičan izričaj “odnosno drugog akta” jer se ne precizira o kojem se aktu radi niti temeljem kojeg se propisa taj „drugi akt“ donosi. Ako se uzme da je taj drugi akt upravo dopuštenje za zahvat u zaštićenom području, onda to upravno tijelo ne bi bilo nadležno za nadzor zahvata za koje se izdaje dopuštenje na temelju Zakona o zaštiti prirode.

⁵⁵ Zakon o građevinskoj inspekciji, Narodne novine, broj 153/2013.

⁵⁶ Zakon o građevinskoj inspekciji propisuje i da upravno tijelo jedinice lokalne samouprave nadležno za poslove komunalnog gospodarstva, odnosno jedinstveni upravni odjel na čijem se području gradi, odnosno provodi zahvat u prostoru, između ostalog, obavlja poslove nadzora u vezi s provedbom zahvata u prostoru koji nisu građenje, osim rudarskih radova.

5.1.5. Optužni prijedlozi

U svega tri postupanja čuvara prirode podneseni su optužni prijedlozi. Jedan je podnesen Općinskom sudu u Puli za radove malčiranja, otvaranja puta, sječe stabala, čišćenja vegetacije, nasipavanja, postavljanja ograde (metal, drvo, beton), dovoza kamenja i utabavanja te postavljena metalna vrata unutar Posebnog ornitološkog rezervata Palud-Palu⁵⁷. Drugi je podnesen Općinskom sudu u Zadru zbog postavljanja 6 mobilnih kućica, nasipavanja obale šljunkom 60 x 15 m i nasipavanja obale čime je uređen put 180 x 4 m, sve unutar Parka prirode Vransko jezero i unutar Posebnog ornitološkog rezervata „Sjeverozapadni dio Vranskog jezera“. Treći je podnesen također Općinskom sudu u Zadru zbog postavljanja drvenog objekta – štale, tlocrtnih dimenzija 6 x 12 m i visine 2,5 m unutar Parka prirode Vransko jezero i unutar Posebnog ornitološkog rezervata „Sjeverozapadni dio Vranskog jezera“.

5.2. Postupanja sudova, inspekcije i komunalnog redarstva

Općinski sud u Puli je presudom⁵⁸ donesenom u prekršajnom postupku protiv dvije fizičke osobe, pokrenutim optužnim prijedlogom Javne ustanove Natura Histrica, nakon javne rasprave, temeljem članka 171. stavaka 1. i 2. i članka 183. stavaka 1. i 2. Prekršajnog zakona presudio da je (jedan) okrivljenik kriv što je obavljao radove malčiranja, otvaranja puta, sječe stabala, čišćenja vegetacije, nasipavanja, postavljanja ograde (metal, drvo, beton), dovoza kamenja i utabavanja te postavljanja metalnih vrata unutar Posebnog ornitološkog rezervata Palud-Palu čime je počinio prekršaj iz članka 144. stavka 1. Zakona o zaštiti prirode kažnjiv po članku 229. stavak 2. alineja 13. tog zakona i izrekao mu novčanu kaznu od 7.500,00 kuna, kao i dužnost plaćanja naknade od 150,00 kuna na ime paušalnog iznosa troškova prekršajnog postupka.

Što se tiče optužnog prijedloga podnesenog Općinskom sudu u Zadru zbog postavljanja 6 mobilnih kućica, nasipavanja obale šljunkom 60 x 15 m i nasipavanja obale čime je uređen put 180 x 4m, sve unutar Parka prirode Vransko jezero i unutar Posebnog ornitološkog rezervata

⁵⁷ Optužni prijedlog je podnesen nakon 11 terenskih izvještaja čuvara prirode i usmenog i pisanog naloga čuvara prirode za obustavu svih radova do ishoda dopuštenja nadležnog ministarstva

⁵⁸ Broj presude: 19. Pp-170/2021-8 od 3. ožujka 2022. godine

„Sjeverozapadni dio Vranskog jezera“, Općinski sud u Zadru, Prekršajni odjel, donio je rješenje⁵⁹ kojim nalazi da je u smislu članka 160. stavka 2. Prekršajnog zakona taj optužni prijedlog manjkav i nerazumljiv. Taj je sud ranije svojim dopisom zatražio da se nadopuni optužni prijedlog odnosno da se navede vrijeme izvršenja prekršaja u optužnom prijedlogu budući da je navedeno samo vrijeme otkrivanja prekršaja, a ocijenio je nepotpunim i opis radnje prekršaja iz kojeg proistječe zakonsko obilježje prekršaja. U svojem rješenju sud navodi da je bilo potrebno u optužnom prijedlogu precizirati kada su okrivljeni počinili prekršaje obzirom da od vremena počinjanja prekršaja počinje teći zastarni rok u prekršajnom postupku. Javna ustanova Park prirode Vransko jezero nadopunila je optužni prijedlog navevši period od 5 mjeseci kada su se prekršaji vršili, ali nije precizirala koji od navedenih prekršaja. Ipak, sud je ocijenio da je činjenični opis djela prekršaja i dalje ostao nerazumljiv, da nema činjeničnog opisa već se paušalno navodi da je okrivljena osoba počinila prekršajna djela⁶⁰. Dakle, Javna ustanova Park prirode Vransko jezero nije uredila optužni prijedlog sukladno članku 160. stavku 2. Prekršajnog zakona.

Povodom optužnog prijedloga zbog postavljanja drvenog objekta – štale, tlocrtnih dimenzija 6 x 12 m i visine 2,5 m, unutar Parka prirode Vransko jezero i unutar Posebnog ornitološkog rezervata „Sjeverozapadni dio Vranskog jezera“, Općinski sud u Zadru, Prekršajni odjel zbog djela prekršaja iz članka 229. stavka 2. u svezi stavka 1. alineje 13. Zakona o zaštiti prirode, donio je presudu⁶¹ da je okrivljenik kriv što je provodio zahvat na zaštićenom području bez dopuštenja „na lokaciji na kojoj su dopušteni oni zahvati i djelatnosti kojima se održavaju ili poboljšavaju uvjeti važni za očuvanje svojstava zbog kojih je rezervat proglašen“ čime je počinio prekršaj iz članka 144. stavka 1. toga zakona, pa mu je, a uz primjenu odredbe članka 37. Prekršajnog zakona izrekao novčanu kaznu u iznosu od 3.000,00 kuna⁶².

Što se tiče postupanja upravnih odjela jedinica lokane samouprave nadležnih za poslove komunalnog gospodarstva Općina Stankovci službeno je odgovorila na zahtjev za postupanjem čuvara prirode da je iznenađena zahtjevom za postupanje u skladu sa člankom 51. Zakona o

⁵⁹ Broj rješenja: 20. Pp G-363/19 od 19. siječnja 2021. godine

⁶⁰ Ustvrdivši da nedostaju i dalje podaci iz članka 160. stavka 2. Prekršajnog zakona bez kojih nije moguće voditi postupak, zbog nepostupanja po nalogu suda, sud nije mogao rješavati po navedenom optužnom prijedlogu, pa je u smislu članka 161. t. 4. Prekršajnog zakona odbacio optužni prijedlog koji je „glede vremena izvršenja prekršaja manjkav i nerazumljiv“.

⁶¹ Presuda Općinskog suda u Zadru, broj: 11. Pp G-482/2019 od 25. lipnja 2020. godine

⁶² Temeljem članka 139. stavka 3. Prekršajnog zakona okrivljenik je dužan platiti i troškove prekršajnog postupka u iznosu od 200,00 kuna u korist Državnog proračuna.

građevinskoj inspekciji i da nije mjesno ni stvarno nadležna za rješavanje zahtjeva. Smatra da se transportni kontejneri mogu podvesti pod „pomoćne zgrade“ iz članka 31. Odluke o donošenju Prostornog plana Parka prirode Vransko jezero⁶³, da prema informacijama kojima raspolaže vlasnici u kontejnerima čuvaju poljoprivredni alat koji im služi obavljanju tradicijske poljoprivrede. Što se tiče kamp kućica također je iznenađena zahtjevom za postupanje u skladu s člankom 51. Zakona o građevinskoj inspekciji, smatra da nije mjesno ni stvarno nadležna za rješavanje zahtjeva te da nije stvarno nadležna da rješava pitanja iz domene Zakona o sigurnosti prometa na cestama⁶⁴, pa tako ni pitanje eventualnog „divljeg“ kampiranja.

Na prosljeđen zahtjev čuvara prirode za postupanjem Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Dubrovačko-neretvanske županije odgovorio je 25. srpnja 2022. godine da nije zaprimio zahtjev za provođenjem postupka ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske u odgovoru od 14. srpnja 2022. godine, povodom prijave čuvara prirode kojom su prijavljeni radovi na otoku Supetru, ističe: „Terenskim obilaskom i uvidom u predočenu dokumentaciju utvrđene su povrede propisa sukladno odredbama Zakona o zaštiti prirode“.

Od tri prijave čuvara prirode upućene Državnom inspektoratu samo u jednom slučaju inspektori Državnog inspektorata zajednički su izašli na teren sa čuvarima prirode.

Na temelju prijave čuvara prirode komunalni redar Grada Rovinja sastavio je službenu zabilješku u nadzoru ugostiteljskog objekta⁶⁵ unutar Značajnog krajobraza Rovinjska obala i otoci. Prijavu je uputio Državnom inspektoratu Republike Hrvatske - građevinskoj i šumarskoj inspekciji, Lučkoj kapetaniji Pula – odjelu inspeksijskih poslova, Hrvatskim šumama d.o.o. te Carinskoj upravi u Puli.

Na temelju prijave čuvara prirode Upravni odjel za komunalno gospodarstvo i izgradnju Grada Rovinja prijavio je Državnom inspektoratu Republike Hrvatske - građevinskoj inspekciji u nadzoru unutar Značajnog krajobraza Rovinjska obala i otoci utvrđen građevinski objekt, kameni zid, ormar za struju, dječju ljuljačku, svjetiljku sa solarnim napajanjem pričvršćenu za

⁶³ Odluka o donošenju Prostornog plana Parka prirode Vransko jezero, Narodne novine, broj 58/2012.

⁶⁴ Zakon o sigurnosti prometa na cestama, Narodne novine, broj 67/2008, 48/2010, 74/2011, 80/2013, 158/2013, 92/2014, 64/2015, 108/2017, 70/2019, 42/2020, 85/2022, 114/2022, 133/2023.

⁶⁵ Komunalni redar utvrdio je da za ugostiteljski objekt nije ishođeno koncesijsko odobrenje Hrvatskih šuma. Radi se o drvenom podestu, drvenoj nadstrešnici, bijelom kontejneru, ceradi i poljoprivrednim sjenilima - skladišnom prostoru za inventar (plastične stolove, stolce i dr.), plavom kontejnerskom WC-u, drvenoj pozornici, spremnicima za vodu, otpadu i 50 kanti ulja za prženje. Također, utvrdio je da se radi o zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske.

stablo, drvenu ogradu, vanjsko ložište, poštanski sandučić i tablu s kućnim brojem i adresom te metalni portun.

Komunalno redarstvo Grada Malog Lošinja nakon zajedničkog terenskog izvida sa čuvarima prirode u Park-šumi Čikat prijavilo je građevinskoj inspekciji uklanjanje dijela vegetacije i kamenog, kao i zemljanog materijala, postavljanje mobilne kućice te izgradnju ulaznog suhozida obloženog žicom.

6. Zaključak

U postupku izdavanja dopuštenja za zahvate u zaštićenim područjima, uređenom člankom 144. Zakona o zaštiti prirode, utvrđeno je više manjkavosti i nedorečenosti.

Najprije, nedovoljno jasno je određeno za koje se zahvate dopuštenje izdaje. Ako se držimo striktno zakonskog izričaja, dopuštenje se izdaje za zahvat na zaštićenom području za koji nije potrebno ishoditi akt kojim se odobrava građenje prema posebnom propisu kojim se uređuje gradnja. Dakle, prema tome se dopuštenje izdaje za zahvate za koje je posebnim propisom iz područja gradnje, u ovom slučaju Pravilnikom o jednostavnim i drugim građevinama i radovima, propisano da za njih nije potrebno ishoditi akt kojim se odobrava građenje. Zakon o zaštiti prirode ovime se vezao za podzakonski akt Zakona o gradnji. Tim se pravilnikom određuju jednostavne i druge građevine i radovi koji se mogu graditi, odnosno izvoditi, bez građevinske dozvole u skladu s glavnim projektom i bez glavnog projekta, kao i građevine koje se mogu uklanjati bez projekta uklanjanja, a propisuje se obveza prijave početka građenja i stručni nadzor građenja tih građevina, odnosno izvođenja radova. U tom se pravilniku taksativno navode građevine koje se mogu graditi bez građevinske dozvole i glavnog projekta, dakle i glavni projekt se smatra aktom kojim se odobrava građenje. Isto tako, u pravilniku se navode radovi koji se mogu izvoditi bez građevinske dozvole i glavnog projekta. Sasvim je sigurno da čuvari prirode ne mogu vršiti nadzor nad svim navedenim građevinama i radovima u zaštićenim područjima, a nadzor mnogih je nepotreban (npr. zamjena unutrašnjih vrata i prozora, ugradnja novog sustava grijanja u postojećoj zgradi itd.), zato što ne utječe na obilježja zaštićenog područja, kao i zato što se radi o radovima održavanja, popravaka ili ugradnje na već postojećim građevinama za koje je ishođen akt gradnje.

U praksi se dopuštenja izdaju za razne zahvate koji uopće nisu navedeni u tom pravilniku, kao npr. za radove sječe šume, razne manifestacije u zaštićenim područjima, poljoprivredne radove i drugo, stoga bi bilo potrebno u Zakonu o zaštiti prirode navesti i da se za te radove izdaje dopuštenje.

Neodređeno je i izdaje li se dopuštenje za izvođenje radova izgradnje navedenih građevina i radova ili se dopuštenje izdaje za same građevine i radove, pa samim time zamjenjuje akt gradnje.

Kako je Zakonom o zaštiti prirode propisano da se dopuštenje izdaje u pravilu na rok do dvije godine i da je rok sastavni dio dopuštenja, ukoliko bi se dopuštenje izdavalo za zahvat, pitanje je što se dešava sa zahvatom nakon proteka te dvije godine (ili proteka drugog roka određenog u dopuštenju), odnosno mora li se zahvat nakon isteka tog roka ukloniti. Ako se prihvati ovo tumačenje da se dopuštenje izdaje za zahvat, bilo bi nužno propisati trajno čuvanje idejnog rješenja i opisa zahvata od strane nositelja zahvata, kao i od strane nadležnog tijela koje je dopuštenje izdalo.

Ako se pak dopuštenje izdaje za izvođenje radova na zahvatu, rok u trajanju od dvije godine je logičan, ali u Zakonu o zaštiti prirode nije propisano da se dopuštenje izdaje za izvođenje radova. Ako se prihvati ovo tumačenje, nakon što rok istekne nejasno je treba li se nositelj zahvata pridržavati (ispunjavati) uvjeta iz dopuštenja nakon isteka roka i je li zahvat dopušten nakon isteka tog roka.

Kod oba tumačenja posebno je problematično ako se nositelj odluči podnijeti zahtjev za nadogradnjom ili izmjenom zahvata (npr. terase, ograde i sl.), pa zahvat, zbog svojih dimenzija, više ne potpada pod zahvate iz Pravilnika o jednostavnim i drugim građevinama i radovima za koje se izdaje dopuštenje.

Kao što je naprijed navedeno, prema Zakonu o općem upravnom postupku kada rješenje sadrži uvjet, taj uvjet mora biti sadržan u izreci. Zakon o zaštiti prirode pak propisuje da su uvjeti zaštite prirode sastavni dio dopuštenja. Stoga bi bilo pravilnije da se propiše da nadležno tijelo izdaje dopuštenje, ne samo ako utvrdi da namjeravani zahvat neće promijeniti obilježja zbog kojih je područje zaštićeno, već i uz ispunjavanje uvjeta zaštite prirode, koji su ionako, kao što je propisano, sastavni dio dopuštenja.

Isto tako, pošto mnogi akti o proglašenju ne sadrže jasna obilježja zbog kojih je područje proglašeno zaštićenim, bilo bi uputno propisati i da se zahvat mora provoditi odnosno

biti u skladu s namjenom i vrijednostima koje proizlaze iz zakonske definicije određene kategorije zaštićenog područja.

Poseban je problem upućivanje zahtjeva za ishodenjem dopuštenja nakon započetog provođenja ili nakon već sasvim provedenog zahvata. U tom slučaju nadležna tijela odbacuju zahtjev zbog neispunjenja pretpostavki za postupanje po zahtjevu pozivajući se Zakon o općem upravnom postupku i navodeći da ne postoje zakonske pretpostavke za pokretanje postupka. Slijedom navedenog, Zakon o zaštiti prirode trebao bi propisati da je pretpostavka za provođenje postupka izdavanja dopuštenja nezapočinjanje provođenja zahvata.

Na kraju, budući da je Zakonom o zaštiti prirode propisano da se postupak ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu provodi za zahvate koji mogu imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, bilo bi uputno u dopuštenju navesti da se ne radi o takvim zahvatima i da se oni mogu provesti bez prethodnog provođenja posebnog postupka ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu odnosno, ako se radi o zahvatima koji mogu imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, da je za te zahvate obvezno prije njihova provođenja provesti i postupak ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu.

S obzirom na prepoznate manjkavosti upravnog postupka izdavanja dopuštenja za zahvate u zaštićenom području, čuvari prirode najprije kod nadzora zahvata izvedenih bez ishodenog dopuštenja trebaju jasno odrediti jesu li nadležni za provođenje nadzora, tj. potpada li zahvat pod opis iz članka 144. stavka 1. Zakona o zaštiti prirode. Bez obzira tko je nadležan, čuvari prirode trebali bi sačiniti zapisnik o utvrđenom. Ako utvrde da su nadležni za postupanje komunalni redari ili građevinski inspektori, odmah im trebaju proslijediti sačinjeni zapisnik na nadležno postupanje. Nakon prosljeđivanja na nadležno postupanje drugom tijelu, čuvari prirode trebaju provjeravati što se sa zahvatom i provoditeljem zahvata dešava i to tražeći izvješća od tijela nadležnih za postupanje.

Dakle, obvezno je u svakom nadzoru sačiniti zapisnik i u njemu utvrditi činjenice, subjekte i okolnosti izvođenja zahvata, bez obzira na to tko je nadležan za postupanje. U zapisniku utvrđeno vrijeme počinjenja prekršaja je važno zato što od toga vremena počinje teći zastarni rok za podnošenje optužnog prijedloga.

Svakako, čuvari prirode, ukoliko utvrde svoju nadležnost i prekršaj propisan Zakonom o zaštiti prirode, ne bi trebali upućivati prekršitelja na ishodenje dopuštenja budući da je prekršaj već počinjen, već bi na temelju zapisnika trebali podnijeti optužni prijedlog.

Iako je čuvarima prirode Zakonom o zaštiti prirode jasno dana ovlast traženja uspostave prijašnjeg stanja, za razliku od inspektora i komunalnih redara koji imaju mogućnost prisilnog izvršenja svojih rješenja, Zakonom o zaštiti prirode nije propisana mogućnost prisilnog izvršenja naloga čuvara prirode za uspostavljanje prijašnjeg stanja.

Literatura

1. Pavliček, J., Milivojević, L., (2014.), Kriminalistička metodologija u funkciji zaštite prirode i okoliša, Kriminalistička metodologija i praksa, Vol. 1. No. 1/2014, str. 55 – 80.

Mrežni izvori

1. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, <https://mingor.gov.hr/>
2. Općina Tisno, Uklanjanje zahvata u prostoru koji nisu građenje, <https://www.tisno.hr/stranice/uklanjanje-zahvata-u-prostoru-koji-nisu-gra-enje/43.html>
3. Web portal Informacijskog sustava zaštite prirode, <https://bioportal.hr/>

Pravni izvori

1. Naputak o novčanim kaznama koje izriču komunalni redari, Narodne novine, broj 23/2018.
2. Odluka o donošenju Prostornog plana Parka prirode Vransko jezero, Narodne novine, broj 58/2012.
3. Odluka o komunalnom redu, Službeni glasnik Grada Rovinja-Rovigno broj 8b/2019, 2/2020.
4. Odluka o proglašenju područja Sutinskih Toplica zaštićenim krajolikom, Skupština općine Zlatar-Bistrica, 6. lipnja 1980., broj »S«-01-1818/1-1980. Zlatar-Bistrica, 18. 6. 1980.
5. Pravilnik o jednostavnim i drugim građevinama i radovima, Narodne novine, broj 112/2017, 34/2018, 36/2019, 98/2019, 31/2020, 74/2022, 155/2023.
6. Pravilnik o načinu rada i postupanja čuvara prirode, Narodne novine, broj 35/2021.

7. Prekršajni zakon, Narodne novine, broj 107/2007, 39/2013, 157/2013, 110/2015, 70/2017, 118/2018, 114/2022.
8. Zakon o Državnom inspektoratu, Narodne novine, broj 115/2018, 117/2021, 67/2023, 155/2023.
9. Zakon o gradnji, Narodne novine, broj 153/2013, 20/2017, 39/2019, 125/2019.
10. Zakon o građevinskoj inspekciji, Narodne novine, broj 153/2013.
11. Zakon o komunalnom gospodarstvu, Narodne novine, broj 68/2018, 110/2018, 32/2020.
12. Zakon o morskom ribarstvu, Narodne novine, broj 62/2017, 130/2017, 14/2019, 30/2023, 14/2024.
13. Zakon o općem upravnom postupku, Narodne novine, broj 47/2009, 110/2021.
14. Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama, Narodne novine, broj 83/2023.
15. Zakon o proglašenju Parka prirode „Dinara“, Narodne novine, broj 14/2021.
16. Zakon o sigurnosti prometa na cestama, Narodne novine, broj 67/2008, 48/2010, 74/2011, 80/2013, 158/2013, 92/2014, 64/2015, 108/2017, 70/2019, 42/2020, 85/2022, 114/2022, 133/2023.
17. Zakon o zaštiti prirode, Narodne novine broj 162/2003.
18. Zakon o zaštiti prirode, Narodne novine, broj 30/1994.
19. Zakon o zaštiti prirode, Narodne novine, broj 80/2013, 15/2018, 14/2019, 127/2019.

Sudska praksa

1. Presuda Općinskog suda u Puli-Pola, broj: 19. Pp-170/2021-8 od 3. ožujka 2022. godine
2. Presuda Općinskog suda u Zadru, broj: 11. Pp G-482/2019 od 25. lipnja 2020. godine
3. Rješenje Općinskog suda u Zadru, broj: 20. Pp G-363/19 od 19. siječnja 2021. godine

Podaci Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja o postupanjima čuvara prirode u nadzoru zahvata provedenih bez ishodenog dopuštenja (iz predmeta KLASA: 352-02/22-18/78)